

Arbetspension

1:2013

AVGIFTER OCH FÖRMÅNER

– höja eller sänka?

S. 4

Pensionssystemet i Finland
är inte perfekt, men bra

S. 24

Lögn, förb... lögn, statistik?

Redaktion

Chefredaktör Kati Kalliomäki | Redaktionssekreterare Pia Hansson | Översättningar: Pia Hansson | Redaktionsråd: Pauli Forma (Keva), Roman Goebel (Statskontoret), Outi Hartikainen (Varma), Eeva Hukka (Ilmarinen), Mikko Karpoja (Pensions-Fennia), Juha Knuuti (PSC), Risto Syväälä (LPA) och Carita Vuorenjuuri (PSC) | Utgivare: Pensionskyddscentralen | Prenumerationer och adressändringar: aineistotilaukset@etk.fi, tfn 029 411 2500 | Adress: 00065 Pensionskyddscentralen | Tfn 029 411 20 | www.etk.fi | 47 årgången | Arbetspension utkommer med två nummer om året, nästa nummer utkommer i december. | Helsingfors 2013 | PunaMusta Oy | ISSN 0355-2748 | Layout: Ilkka Kumpunen, Kipinä | Insidornas papper: Galerie Fine Silk 70 g/m² | Pärmens papper: Galerie Art Silk 130 g/m²

Pärmbild:
Ilkka Kumpunen

Ledare

När man stirrar tillräckligt länge på en punkt, börjar den skifta färg och få konstiga skuggor. Det gör ont i ögonen också.

Så har det visst gått med den förväntade pensionsåldern, som rikets stora mål att få finländarna att arbeta längre har hängts upp på.

En punkt är ändå bara en punkt, inte mer. Med andra ord beskriver den förväntade pensioneringsåldern endast tidpunkten för pensioneringen, som namnet säger. Inte t.ex. tidpunkten för utträdet ur arbetslivet. Fast nästan hälften snart går i ålderspension direkt från arbete, har vi fortfarande många som går i sjukpension efter en period med sjukdagpenning eller i ålderspension via arbetslöshetsslussen.

Till råga på allt har punkten flyttats lite framåt – trots att man redan har börjat klaga på att 2005 års pensionsreform inte har förlängt yrkesbanorna effektivt. Själva punkten påstås skyla över den misslyckade pensionsreformen. Ganska mycket sagt om en enda statistiksiffra!

I samband med att den förväntade pensioneringsåldern offentliggörs har det årligen tagits upp orsaker som påverkat den. Till dem hör att arbetslöshetspensionen har avskaffats, antalet sjukpensioner har minskat och möjligheterna till förtidspensioner stängts. Bra att de kommer i fokus nu, om inte förr.

Att döma ut den förra pensionsreformen som misslyckad är ändå något av en överdrift. Det är bara så att världen har hunnit förändras sedan dess. Till exempel har människornas livslängd ökat snabbare än man kunde ana.

I pensionsreformen år 2005 ville man åtgärda problemet med den ökande livslängden med en genial mekanism, nämligen livslängdskoefficienten. På myntets andra sida tecknas ändå en bild av en ökande fattigdom bland åldringarna, om åren i arbete inte ökar hand i hand med levnadsåren.

Ett långt, fattigt och hårt liv är ingen lockande framtidsutsikt. Därför behövs en ny pensionsreform, som enligt planerna ska ske år 2017. Men kom ihåg att man bara får ont i ögonen, om man stirrar för länge på pensioneringspunkten.

Kati Kalliomäki
Chefredaktör

Innehåll

ARBETSPENSION 1 | 2013

4

Pensionsförhandlingarna i startgroparna

I höst ska arbetsmarknadsparterna börja förhandla om en pensionsreform som ska träda i kraft år 2017. Före det ska tvisten om nästa års arbetspensionsavgift lösas.

8

Familjepensionerna i blickpunkten

Behövs familjepensioner i dagens Finland, är en fråga som har debatterats. Specialforskare Mervi Takala skriver om en rapport om familjepensionerna som kommer ut i juni.

10

Företagare behöver bättre pensioner

Många företagare gör misstaget att underförsäkra sig själva. Det borde man råda bot på. Bolagsjurist Kaisa Forsström ser det som sin mission.

13–20

Arbetspensionsanstaltens bokslut år 2012

Bokslutsbilaga med siffror och artiklarna:

- Ett utmärkt avkastningsår i utmanande förhållanden
- Ut i världen

21

I Sverige höjs pensionsåldern

I den svenska pensionsåldersutredningen föreslås att pensionsåldern höjs för att hjälpa upp försörjningskvoten. Enligt utredaren Ingemar Eriksson ska man ändå ta hänsyn till hur länge en person har arbetat.

24

Inte perfekt – men bra
Pensionssystemet i Finland utvärderades under vintern av professorerna Nicholas Barr och Keith Ambachtsheer. På längre håll ser man bättre.

26

Förvaltningskostnaderna under lupp

Kontaktchef Mika Vidlund skriver i sin expertartikel att det finska pensionssystemet klarar sig med betydligt lägre förvaltningskostnader än många andra.

28

Jorden runt
Pensionsnyheter från olika håll i världen

30

Aktuellt och utnämningar

Lasse Laatonen,
Finlands Näringsliv
EK: "Ingen orsak att
höja arbetspensions-
avgiften vare sig 2014
eller 2015"

Pensionsförhandlingarna
förväntas vara slutförda
hösten 2014

I start- groparna

Arbetsmarknadsorganisationerna har ett stort jobb framför sig i reformen av arbetspensionssystemet år 2017. Det råder delade meningar om avgiftens nivå och pensionsförmånerna. Innan förhandlingarna kan börja måste man lösa de akutaste frågorna. Skon klämmer mest i fråga om nästa års arbetspensionsavgift. Retoriken är hård redan nu.

Text: Riitta Väkeväinen | Foto: Olli Häkämies

Arbetsmarknadsdirektör Lasse Laatu-
nen på Finlands Näringsliv EK talar
ännu om pensionsförhandlingarna i
villkorssatser: OM förhandlingarna
kommer i gång i höst... FFC-basen
Lauri Lyly är mer tillitsfull: NÄR för-
handlingarna kommer i gång i höst...

Lätt kommer det inte att vara, eftersom tvisten om nästa års arbetspensionsavgift oundvikligen blandas in i höstens arbetsmarknadsförhandlingar. Så skedde redan i våras. FFC anser att avgiften bör höjas till den avtalade nivån, så att pensionslöftet till de unga kan tryggas, och inte finansiera dagens köpkraft med morgondagens pensioner. EK har en annan syn på saken.

– Man ska skilja på kort och lång sikt. Det har samlats in för mycket invalidpensionsavgifter och arbetslöshetspensionsavgifter i systemet utifrån felaktiga antaganden och på felaktiga grunder. De utgör ett så stort belopp att avgiften kan hållas på nuvarande nivå åren 2014-2015 utan att någon kan påstå att arbetsgivarna bryter mot avtalet, försäkrar Laatu-
nen.

– Skillnaden i synen på saken är så stor därför att vi vill höja avgiften till den nivå som man tidigare har avtalat om och som det nuvarande systemet kräver. EK vill däremot hålla avgiften låg för att genom det kunna skära i det nuvarande systemets förmåner, säger Lyly.

Konjunkturer och buffertar

Laatu-
nen anser att det inte alls är vettigt att höja arbetspensionsavgiften i det rådande konjunkturläget, när alla arbetskraftskostnader tvärtom borde pressas ner.

Enligt honom är orsaken till att det tagits ut för mycket avgifter ett fel som pensionsanstaltens aktuarier gjort och det berättigar inte systemet att lägga beslag på dessa pengar för det gemensamma bästa. Lyly däremot grämer sig över att arbetspensionsavgiften inte höjdes kraftigt vid millennieskiftet. Om det hade gjorts skulle finansieringen nu vara i sin ordning. EK motsatte sig en höjning då också.

När vi nu har kommit till saken, kan vi på samma gång ta upp EMU-buffertarna.

Laatu-
nen frågar varför de har samlats in, om de inte används. Är inte konjunkturen nu sådan att det skulle finnas användning för en 5,5 miljarder euros EMU-buffert? Lyly gillar dock inte tanken på att buffertarna ska upplösas. Han anser att det nuvarande läget beror på att exportefterfrågan är låg, att ekonomin i våra exportländer

Lauri Lyly, FFC: "En höjning av pensionsavgifterna tryggar pensionslöftet till de unga"

inte växer. En sänkning av arbetspensionsavgiften i Finland hjälper inte mycket där.

– Det finns så mycket glada betalare på löntagarsidan att ingen sänkning tycks duga för dem, säger Laatonen.

De ungas vänner

Arbetspensionsavgiften och pensionsåldern är två sidor av samma mynt. För dagens ungdomar, dvs. framtidens pensionärer, borde man kunna skapa en arbetspensionsförsäkring som är så hållbar som möjligt och ger skäliga pensioner med rimliga avgifter. Det håller alla med om och den balansen kommer att vägas med guldvåg i pensionsförhandlingarna.

FFC säger att man jobbar för de unga genom att kräva att avgifterna höjs nu, medan EK säger att de gör samma sak genom att kräva att pensionsåldern höjs nu.

FFC vill att arbetspensionsavgiftens andel också ska ingå i den pensionsgrundande lönen. Enligt Lyly skulle det i synnerhet gynna i de unga och ge dem 4-5 procentenheter bättre pensioner. Ett nytt förslag från FFC är att pensionen ska börja tillväxa vid 15 års ålder i stället för 18 som idag.

Lite i taget eller allt på en gång?

Ingendera parten vill ännu slå fast sin ståndpunkt

i fråga om pensionsåldern. Nu intar man positionerna för förhandlingar om såväl avgiften som pensionsåldern.

Så mycket avslöjar Laatonen att modellen inte spelar så stor roll, bara åldersgränsen höjs och helst tillräckligt med en gång. Han bedömer att en automat som höjer pensionsåldern enligt livslängdsökningen blir för invecklad för folk. En siffra och en tidpunkt då den träder i kraft.

Lyly anser att den schematisk höjning av pensionsåldern inte är bra för dem som har en lång och slitsam yrkesbana bakom sig. Det behövs säkert att systemet tar hänsyn till individuella behov, och för det räcker det inte med bara invalidpension. Pensionsåldern är en svår fråga för löntagarsidan, men den blir lättare ju fler som arbetar längre än till den nuvarande åldersgränsen.

– Om man någon gång beslutar att flytta på gränsen, hur ska det göras och med vilken övergångsperiod? Jag anser att övergångsperioden ska vara mycket lång och åldersgränsen höjas med små steg, t.ex. en månad i sänder, säger Lyly.

EK skulle slopa alla förtidspensionsstigar. I synnerhet går arbetsgivarna åt arbetslöshetsslussen. Laatonen hoppas att åtminstone åldersgränsen höjs till över 60, om inte det hela kan avskaffas. Fackföreningsrörelsen oroar sig för att äldre arbetstagare lämnas vind för våg. Laatonen skulle hellre se att det åtgärdas genom den övriga sociala tryggheten och hänvisar till att arbetslöshetsslussen är ett enkelt sätt för företagen att sanera ut äldre anställda.

Inga bromsar från regeringen

Statsminister Jyrki Katainen har krävt att arbetsmarknadsparterna ska fatta beslut om pensionerna. Enligt Lyly och Laatonen väntar man nu på utredningar som är under arbete. Förhandlingarna uppskattas ta ungefär ett år. De är överens om att riktlinjerna för reformen borde vara klara hösten

FFC:s ordförande Lauri Lyly stöder inte en schematisk höjning av pensionsåldern. En lång yrkesbana ska beaktas på något sätt.

Preliminära utgångspunkter för förhandlingarna:

Finska fackförbundens centralorganisation FFC:

- Åldersgränsen för intjänning av pension sänks från 18 till 15 år.
- Pensionsavgiften ska inte längre dras av från den pensionsgrundande lönen. Det skulle ge de unga 4-5 procentenheter större pension.
- Ett långt arbetsliv ska beaktas i fråga om åldern för pensionering. Inget stöd för en schematisk höjning av ålderspensionen.
- Arbetspensionsavgiften för år 2014 ska bestämmas enligt den social- och inkomstpolitiska uppgörelsen och åren 2015–2016 enligt arbetskarriärsavtalet. Efter det bygger besluten på de utredningar som blir färdiga i maj och augusti och de lösningar man kommer fram till i pensionsförhandlingarna.
- Hurdan inverkan ska den förväntade livslängden ha? Ska den påverka pensionen (såsom idag genom livslängdkoefficienten) eller pensionsåldern eller bådadera?
- Det är för snävt att fokusera på slutet av yrkesbanan och pensionsåldern när man vill förlänga arbetslivet. Det är viktigare att tänka på bl.a. sysselsättningen, åtgärder på arbetsplatserna, utvecklingen av arbetet och upprätthållandet av kompetensen.

Finlands Näringsliv EK

- Arbetslöshetsslussen ska avskaffas eller åldersgränsen åtminstone höjas till mer än 60 år.
- Kom ihåg gamla misstag: sänkningen av åldersgränsen för arbetslöshetspension till 55 år på 70-talet.
- Pensionsåldern ska helst vara en enda siffra, som höjs tillräckligt mycket på en gång. Bestäm en tid då den träder i kraft.
- Arbetspensionsavgiften ska hållas oförändrad åren 2014 och 2015. Trycket att höja avgiften infaller åren 2020–2030. Man måste komma överens om hur det ska hanteras.
- Varför används EMU-buffertarna inte, fast sådana har samlats in?

*Arbetsmarknadsdirektör Lasse Laatu-
nen på Finlands Näringsliv EK vill att
pensionsåldern höjs tillräckligt mycket
på en gång så att man får en klar siffra.*

2014. I god tid före riksdagsvalet våren 2015, alltså.

Lasse Laatuinen förstår inte varför regeringen trycker på, när problemet finns inom regeringen. Problemet är SDP-ordföranden Jutta Urpilainens vallöfte att pensionsåldern inte ska höjas under den här regeringsperioden.

– Utan det skulle organisationerna ha åtgärdat saken för länge sedan. I rättvisans namn måste det sägas att Matti Vanhanen också begick ett misstag när han försökte höja pensionsåldern med våld utan att tala med organisationerna, säger Laatuinen.

Enligt honom finns det en stor beställning på en höjning av pensionsåldern i samhället, trots de politiska felstegen.

Lauri Lyly beskriver regeringens roll i pensionsförhandlingarna så här:

– Nu lägger regeringen ingen broms på oss, utan vi får förhandla fram paketet i lugn och ro. Regeringen har planerat att inleda lagberedningen genast när förhandlingsresultatet är klart. Nästa riksdag fattar sedan beslut om reformen.

Expertartikel

Mervi Takala
Specialforskare
Pensionskyddscentralen

En familjepensionstagare är en äldre kvinna eller en tonåring

Syftet med de lagstadgade familjepensionerna är att trygga den efterlevande makens och barnens ekonomi efter familjeförsörjares död, skriver Mervi Takala.

■ Familjepensionsskyddet består av två parallella system. Med familjepension enligt arbetspensionslagarna ersätts den förlust av förvärvsinkomst som drabbar familjen till följd av en familjeförsörjares död. Med den allmänna familjepensionen, som betalas enligt folkpensionssystemet, säkerställs en minimiinkomst för den efterlevande maken och barnen.

Bestämmelser om familjepension infördes i arbetspensionslagarna år 1966 och två år senare antogs lagen om allmän familjepension. I Finland infördes familjepensionerna ganska sent jämfört med det övriga Europa. Endast i Portugal kom de senare.

I juli 1990 trädde en reform av båda familjepensionerna i kraft. Bortsett från små ändringar gäller bestämmelserna fortfarande. Genom reformen fick också män rätt till efterlevandepension. Beräkningen av efterlevandepensionen ändrades så att den efterlevande makens egna inkomster beaktas när pensionsbeloppet fastställs. Efterlevandepensionen minskas på ett sätt som beaktar den efterlevande makens löpande eller beräknade arbetspension.

Minskningen av efterlevandepensionen görs när pensionen beviljas och när dess belopp ändras. De vanligaste situationerna är att den efterlevande maken börjar få egen pension, det yngsta barnet fyller 18 år eller en efterlevande make som inte har barn har fått omställningspension i sex månader. Om förmånslåtarens arbetspension och den efterlevande makens egen pension är ungefär lika stora, kan efterlevandepensionen vara noll euro. Ju större skillnad det är mellan förmånslåtarens och den efterlevande makens intjänade pension, desto högre är efterlevandepensionen.

Äktenskap ger den bästa tryggheten

Efter ett dödsfall kan den efterlevande maken och barnen få ersättning från flera källor, i första hand dock som pension från FPA och arbetspensionssystemet. Det lagstadgade försäkringsskyddet efter dödsfallet beror på änkans eller änklingsens och barnens ålder, förvärvsinkomsterna, pensionerna och övriga förmåner, såsom gruppliv- och olycksfallsförsäkringar.

FPA kan betala efterlevandepension till änkor och änklingsor som inte har fyllt 65 år. I efterlevandepension som betalas av FPA ingår begynnelsepension, som betalas till

alla efterlevande makar som ett jämnstort belopp i sex månader efter dödsfallet. Efter det kan änkan eller änklingsen få inkomstprövad fortsättningspension.

Enligt arbetspensionslagarna kan efterlevande make, tidigare make eller registrerad partner och barn få familjepension. Sambor kan inte få efterlevandepension. Efterlevandepensionen betalas livet ut på vissa villkor. Barnpension betalas enligt båda systemen tills barnet fyller 18 år.

Änkans skärv

I slutet av år 2011 betalades familjepension till sammanlagt 284 300 personer. Efterlevandepension betalades till 262 200 personer och barnpensioner till 21 600. Av de efterlevande makarna hade 90 procent fyllt 65 år. År 2011 var efterlevandepensionstagarnas medelålder 76,2 år och barnpensionstagarnas 15,4 år. Åldersgruppen 80–84 år var störst bland både män och kvinnor. Bild 1.

Den genomsnittliga efterlevandepensionen år 2011 var 523 euro, medianen 419 euro. Männens genomsnittliga efterlevandepension var hälften av kvinnornas. I medeltal fick män 203 euro i månaden i efterlevandepension, medan kvinnor fick 578 euro. På tio år har familjepensionen stigit reellt med nio procent. Barnpensionernas nivå har hållits oförändrad (bild 2).

Pensionerade efterlevande makar har 15 procent sämre utkomst i genomsnitt än samtliga pensionärer. Det förklaras av att änkor och änklingsor oftast bor ensamma. I inkomstfördelningen i hela befolkningen hör pensionerade änkor till låginkomsttagarna, eftersom ca 60 procent av dem placerade sig i de tre lägsta decilerna i fråga om inkomstnivå (bild 3). Fattighetsrisken bland pensionerade änkor och änklingsor är högre än bland pensionärer i genomsnitt.

År 2011 var familjepensionsutgiften 1 634 miljoner euro. Dess andel av den totala pensionsutgiften var sju procent. Familjepensionernas andel av den totala pensionsutgiften har minskat under de senaste tio åren och minskar ytterligare.

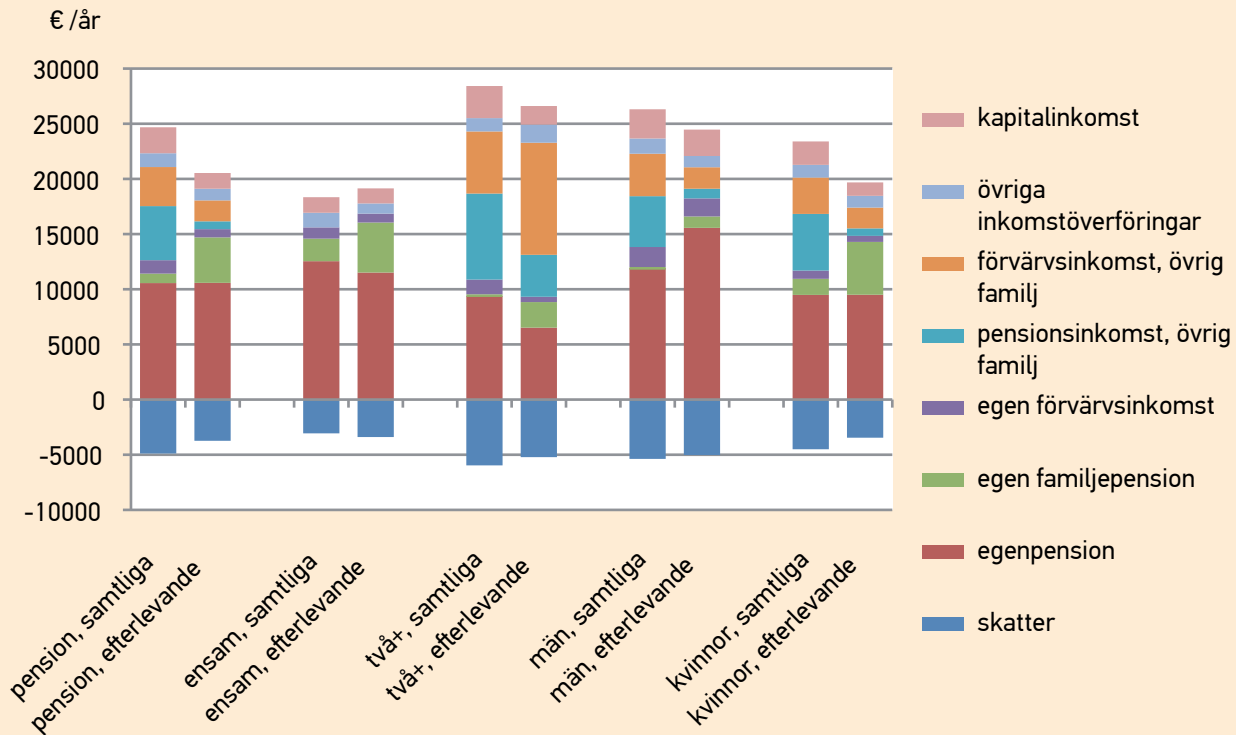
En omfattande utredning om familjepensionstagare

En översikt av familjepensionerna publiceras i Pensionskyddscentralens rapportserie i juni.

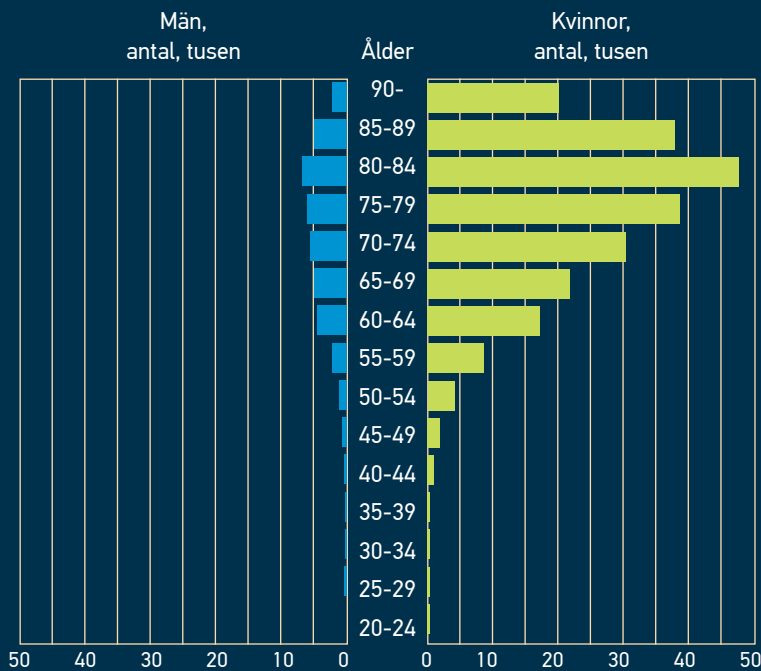
Mervi Takala (red.)
Eläketurvakeskuksen
raportteja 03/2013

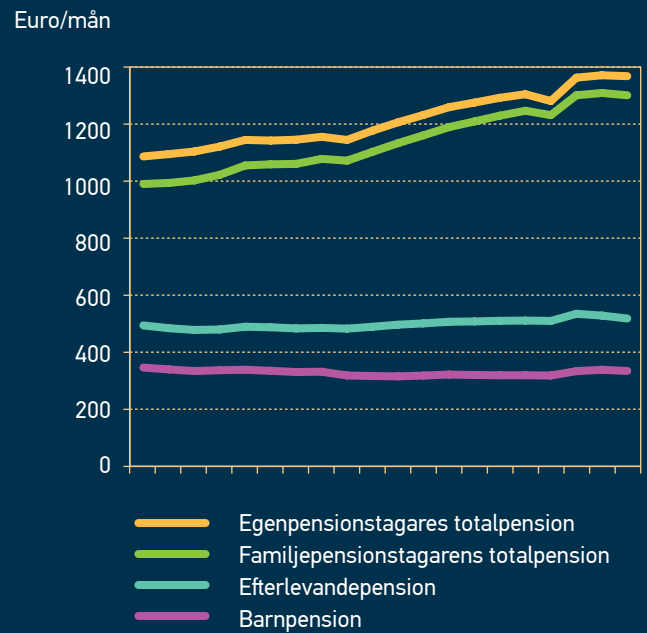
Pensionerade änkor och änklingar respektive samtliga pensionärer 2008, inkomststruktur

Efterlevandepensionstagarna efter kön och ålder i slutet av år 2011

Pensionsnivån i änkefamiljer i genomsnitt enligt 2011 års penningvärde

Kaisa Forsström på Veritas pensionsförsäkring är lite av en missionär

Text: Leena Filpus | Foto: Susa Junnola

Kaisa Forsström: Alltför få företagare är medvetna om att FöPL-försäkringen är en viktig del av företagarens och familjens sociala trygghet.

Vem

Kaisa Forsström

- 48 år, bolagsjurist på Veritas Pensionsförsäkring, verkställande direktörens ställföreträdare
- juris kandidat 1989, Åbo
- ordförande för TELAs juridiska delegation år 2013, medlem i Pensionsskyddscentralens delegation för försäkringsövervakning och tolkningsgruppen samt den s.k. T-gruppen.
- gift, två söner, 19 och 17 år
- underbarast i livet: nära och kära, idrottande barn och unga, hälsa, känslan av att allt är bra här och nu.

Bolagsjurist Kaisa Forsström på Veritas blir upprörd när jag talar om hurdana råd nya företagare har fått om FöPL-försäkringen.

Till en före detta löntagare som startat eget hade man på pensionsbolaget gett rådet att teckna en försäkring med en arbetsinkomst som var större än minimibeloppet, men ändå rätt låg. Motiveringen var att det är svårt att i förväg uppskatta hur framgångsrikt företaget blir och att pensionssystemet också är i en sådan omvälvning att man inte vet hur det går med pensionerna. En annan företagare hade fått rådet att teckna en FöPL-försäkring enligt minimiarbetsinkomsten. Hen hade ju så långt kvar till pensionsåldern.

– Om arbetspensionsbolagens anställda inte ens själva tror på produkten de säljer, varför skulle då företagaren göra det? utbrister Forsström.

Forsström tror ändå att de flesta inom branschen ger ansvarsfulla råd till företagarna. Likaså tar de flesta företagare reda på saker och ting och överväger FöPL-försäkringens nivå ur många synvinklar. Mer kunskap behövs i alla fall.

Kaisa Forsström talar för företagarnas pensionsförsäkring å tjänstens vägnar, men också med en god portion missionsglöd. Hon jobbar för att företagarna ska förstå att FöPL-försäkringen är en avgörande del av deras och deras familjers sociala trygghet. Förutom den framtida pensionen är företagarens sjukförsäkring och inkomstrelaterade arbetslöshetsförmåner och familjepensionen knutna till FöPL-arbetsinkomsten.

– En bekant kosmetolog arbetade med benet i gips för att hon inte hade råd att vara sjukskriven. Hon hade jobbat hårt och fått företaget att gå på plus, men betalat FöPL-avgifter en-

FöPL-avgifterna är helt avdragsgilla i företagarens egen, makens eller företagets beskattning. Det är en laglig skatteplaneringsmetod.

ligt en så låg arbetsinkomst att sjukdagpenningen skulle ha varit bara drygt 500 euro i månaden. Man kan ju inte leva på en sådan summa, säger Forsström. Senare har kosmetologen höjt sin FöPL-avgift till en tillbörlig nivå.

Företagarnas sociala trygghet

Många företagare underförsäkrar sig själva för att de upplever att pensionen är avlägsen framtid. Det finns så många obligatoriska utgifter i vardagen att lockelsen att hålla FöPL-avgiften nere kan vara stor.

Enligt lagstiftningen är det dock inte tillåtet att fritt välja nivån på FöPL-arbetsinkomsten. Det är på arbetspensionsbolagets ansvar att fastställa en sådan arbetsinkomst i företagarens FöPL-försäkring, som skäligen motsvarar företagarens arbetsinsats i företaget. Den lön som borde betalas till en utomstående för samma arbete.

– Om man arbetar 40 timmar i veckan, kan försäkringen inte grunda sig på några timmars arbetsinkomst. Vi har alldeles för många företagare som betalar FöPL-försäkring enligt en årsinkomst på ca 10 000 euro. Det ger ingen trygghet vare sig idag eller som pensionär. Enligt FPA:s räknare blir sjukdagpenningen endast ca 23 euro om dagen.

Laglig skatteplanering

Redovisningsbyråerna som ger råd till företagare ska också ha kompetens och ansvarskänsla. Forsström berättar om ett fall där redovisningsbyrån gav företagaren rådet att ta ut dividend i stället för lön. Det var förmånligare skattemässigt, åtminstone just då. Däremot kunde de inte tala om för företagaren att om lönen var noll blev också pensionen noll för

en APL-företagare. Änkan och tre små barn blev praktiskt taget utan familjepension.

– FöPL-försäkringsavgifterna är dessutom helt avdragsgilla i företagarens egen, makens eller företagets beskattning. Det är en laglig skatteplaneringsmetod och ett bra incitament att justera FöPL-arbetsinkomsten för företagare som redan har fått företaget att bära sig, påminner Forsström.

Företagare av tvång

Vilka alternativ har företagaren, om man måste välja om man köper mat och amorterar på bostadslånet eller höjer FöPL-försäkringen? Det är många som befinner sig i den situationen just nu. En osäker ekonomi är vardag för många små företagare. En del har varit tvungna att bli företagare för att inte bli arbetslösa.

– För en del kan det vara en bra möjlighet att starta eget, men alla klarar inte av att vara företagare. Företagarpensionsförsäkringen löser inte de strukturella problemen i arbetslivet eller med sysselsättningen.

Forsström betonar att om företagsverksamheten inte ger en försörjning, räcker den inte heller till att betala för försäkringen.

– Men det är alldeles klart att företagaren måste tänka på stunden och köpa mat till sina barn. Det avhjälper dock inte problem som kan uppstå i framtiden, såsom sjukdom och ålderdom.

Kunden har ett ansikte

Kaisa Forsström skulle ursprungligen jobba bara en kort tid på Veritas. Det har blivit drygt 20 år. Befattningsbeskrivningarna har varit breda och hon har fått arbeta med många olika uppgifter, bl.a. med inkassering, ersättnings- och försäkringsbeslut, arbetshälsa och bolagets administration.

– Det har varit en fin utsiktspost. Vi är ett bolag av en sådan storleksklass att kunderna och deras liv och karriärsutveckling är konkret närvarande.

Genom fusionen mellan Pensions-Fennia och LokalTapiola Pensionsbolag uppstår en tredje stor konkurrent på pensionsförsäkringsmarknaden, vid sidan av Varma och Ilmarinen. Forsström är inte rädd för det nya konkurrensläget. Tvärtom, hon tror att ett annorlunda alternativ, som satsar på personlig betjäning, har goda möjligheter till framgång också i fortsättningen.

– Företagarna sätter värde på det. Ett tecken på det är att vår marknadsandel av ArPL-kunderna är 3,5 och av FöPL-försäkringarna hela 6,0 procent av premieinkomsten.

Bilaga

1:2013

ARBETSPENSION

Bokslutsbilagan ges ut av
Pensionsskyddscentralen och
Arbetspensionsförsäkrarna TELA

Arbetspensionsanstalternas bokslutssiffror

ETT UTMÄRKT AVKASTNINGÅR I UTMANANDE FÖRHÅLLANDEN

I slutet av år 2012 uppgick arbetspensionsplaceringarna till 149,6 miljarder euro och den totala avkastningen till utmärkta 9,8 procent. Osäkerhetsfaktorerna i placeringssmiljön var emellertid många, bl.a. en svag ekonomiskt tillväxt globalt och skuldcrisen i Europa. Centralbankerna tog till stimulansåtgärder för att stärka framtidstron, vilket syntes som en god utveckling på finansmarknaden. I perioden ingick också extremt svaga tider, såsom april och maj, men som helhet var året positivt på marknaden. Fluktuationerna lugnade sig och avkastningen av olika placeringsslag var mycket god.

Totalt sett kom den bästa avkastningen per placeringsslag, 12,8 procent, av aktieplaceringar. Räntheterna avkastade 8,1 procent och fastigheterna 5,5 procent. Dessa avkastningssiffror är nästan undantagslöst betydligt bättre än den genomsnittliga årsavkastningen i respektive kategori eller på helhetsnivå under de fem och femton senaste åren.

Den utmärkta avkastningen syns också i ett långt tidsperspektiv. Den genomsnittliga årliga realavkastningen inom branschen är 3,9 procent under perioden från början av år 1997 till slutet av år 2012.

Den osäkra placeringssmiljöns inverkan syns som skillnader mellan arbetspensionsförsäkrarnas avkastningssiffror. Aktörerna har olika strategier och sätt att gå till väga i utmanande förhållanden. Den högsta avkastningen på grupp-nivå nåddes av pensionsförsäkrarna för den offentliga sektorn (12,4 procent) och de små aktörerna inom den privata sektorn, pensionsstiftelserna och -kassorna (11,2 procent) samt de små pensionsförsäkringsbolagen.

Pensionsförsäkringsbolagens avkastning var 8,2 procent. Pensionsförsäkrarna inom den privata sektorn omfattas av solvenslagstiftningen. Regleringen gäller inte arbetspensionsanstalterna för den offentliga sektorn, som därför kan bedriva placeringsslag med högre risk och eventuellt uppnå högre avkastning på en marknad i uppgång.

Placeringarna utanför euroområdet ökar

En hälsande trend på medellång

sikt är att arbetspensionsplaceringarna förskjuts mot länder utanför euroområdet. Ett ytterligare steg i den riktningen skedde år 2012, när vikten av objekt utanför euroområdet ökade med nästan fem procentenheter till 42 procent. Förändringen gällde närmast aktier och masskuldebrev. En minskning som motsvarade viktökningen på objekt utanför euroområdet berörde i huvudsak Finlands andel, men också det övriga euroområdets.

Minskningen av ränteplasseringar som penningmarknadsplaceringar och ArPL-återlån ledde till att Finlands andel sjönk till 32 procent. Det övriga euroområdets andel blev 26 procent. Bidragande faktorer är skuldcrisen på euroområdet och den extremt låga räntan, som har lett till att placeringar aktivt har flyttats över på objekt med ett mera optimalt förhållande mellan förväntad avkastning och risk. Nya placeringsslag har hittats på tillväxtmarknader, där den snabbare växande ekonomin är ett trumfkort.

På plus i början av året tack vare aktiemarknaden

Under de första månaderna år 2013 har aktiemarknaden varit den drivande på finansmarknaden. Också skuldebrev med kreditrisk har gått bra, bättre än statsobligationer. Statsobligationer av god kreditklass har ställvis lidit av en höjd räntenivå. Det syntes i att den procentuella avkastningen på offentliga sammanlutningars skuldebrev i arbetspensionsförsäkrarnas portföljer gick litet på minus under det första kvartalet, när de låga löpande ränteintäkterna inte helt räckte till för att täcka den

förlust som nedgången i dessa räntepappers priser försakade.

På det stora hela var de åtta största arbetspensionsförsäkrarnas placeringsverksamhet ändå framgångsrik under perioden i fråga. Den totala avkastningen varierade mellan 1,2 och 3,8 procent, tack vare aktieplaceringarna.

Måttligt mot slutet av året

Osäkerhetsfaktorerna kring realekonomins globala utveckling verkar inte försvinna. I synnerhet gäller det euroområdet. För att uppgången på finansmarknaden ska hålla i sig, måste det under år 2013 uppnås en omfat-

tande och tydlig tillväxt i realekonomi. För det behövs fortfarande centralbankerna och en stimulerande penningpolitik. Det kommer ännu att dröja innan styrräntorna höjs. Ett tecken på det var att ECB sänkte sin styrränta till 0,5 procent i början av maj.

Framtiden ter sig osäker i den här omgivningen. Bland pensionsförsäkrarna råder det också rätt enhetliga förväntningar på hur placeringsavkastningen kommer att utvecklas under resten av året: måttligare än under årets första kvartal.

Analytiker Maria Rissanen, Tela

fakta

Arbetspensionsförsäkrarna TELAs medlemssammanslutningar sköter placeringsverksamheten för de lagstadgade arbetspensionerna. Statistiken omfattar pensionsförsäkringsbolagen, pensionsstiftelsernas och -kassornas ArPL-fonder och arbetspensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn, dvs. Keva, Statens pensionsfond (SPF), pensionsfonden för FPA:s personal, Kyrkans centralfond (KCF) samt Finlands Banks pensionsfond (SPERA). Den omfattar också särskilda pensionsinrättningar, dvs. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA) och Sjömanspensionskassan (SPK).

Endast fonderna för de lagstadgade arbetspensionerna ingår i statistiken. Den inbegriper inte värdet av fonderna för det kollektiva tilläggsarbetspensionsskyddet, som pensionsstiftelserna och -kassorna förvaltar. I slutet av året uppgick det till ca 4,4 miljarder euro.

Arbetspensionsanstaltens nyckeltal år 2012

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SjPL)	LPA (LFöPL)	Keva/ SPF (StaPL)	Keva (KomPL)	KCF (KyPL)	Sammanlagt
Försäkrade (antal)	1 811 752	21 080	27 642	7 622	75 919 (1)	155 000	520 000	19 000	2 638 015
Pensionstagare (antal) *	1 027 118	20 485	25 378	8 592	137 712	360 000	354 000	25 317	1 958 602
Lönesumma/arbetsinkomst mn €	54 494,8	1 064,8	1 095,7	255,3	1 435,4	6 633,7	16 121,0	516,0	81 616,7
Inkomster mn€									
Premieinkomst **	12 304,3	232,7	229,3	57,2	171,3	1 638,8	4 825,5	175,9	19 635,0
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt bokfört värde	3 242,8	132,2	165,4	40,2	3,4	487,6	3 874,7	52,3	7 998,6
Sammanlagt	15 547,1	364,9	394,7	97,4	174,7	2 126,4	8 700,2	228,2	27 633,6
Kostnader mn €									
Pensionsutgift// Utbetalda pensioner ***	11 884,4	252,3	256,3	137,4	815,8 (2)	4 009,2	3 826,5	159,8	21 341,7
Totala driftskostnader ****	407,2	5,0	7,0	6,3	16,4	26,4	53,0	4,5	525,8
Sammanlagt	12 291,6	257,3	263,3	143,7	832,2	4 035,6	3 879,5	164,3	21 867,5
Tillgångar och ansvar									
Ansvarsskuld mn €	78 468,6	2 377,6	2 377,0	691,3	54,4 (1, 3)	-	-	-	83 968,9
Placeringsstillgångar mn € verkligt värde	88 103,6	2 689,9	2 598,9	825,9	193,9	15 359,0	34 359,2	1 045,8	145 176,2
Fördelning av placeringarna (%)									
Fastigheter	13,8	8,5	22,5	29,9	18,7	2,9	7,9	19,1	11,5
Aktier*****	41,9	38,9	35,1	53,5	35,8	42,5	45,3	40,6	42,6
Räntepaceringar	44,3	52,6	42,4	16,6	45,5	54,6	46,8	40,3	45,9
Sammanlagt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Nettoavkastning av placeringar, verkligt värde %	8,2	11,8	10,3	11,3	12,7	11,3	12,9	12,3	9,8
Avkastning av placeringar, verkligt värde mn €	6 843,2	289,7	247,6	83,9	22,6	1 566,3	3 874,7	102,4	13 030,4
Verksamhetskapital mn €	18 564,2	770,6	705,9	263,6	-	-	-	-	-
Verksamhetskapital utan utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital mn €	15 536,8	689,1	623,3	239,9	-	-	-	-	-
Solvensgrad, %	25,5	39,4	35,6	46,3	-	-	-	-	-
Solvensgrad utan tillfälliga lättnader för åren 2008-2012, %	20,5	33,8	30,2	40,4	-	-	-	-	-

* En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter.

** I premieinkomsten ingår inte den andel som bekostas ur statsbudgeten. FöPL 29,1 mn €, LFöPL 561,8 mn €, SjPL 53,9 mn € och StaPL 2 405,5 mn €.

*** Inkl. Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift bortsett från Keva och LPA (ingår i Kevas premieinkomst)

**** Exkl. placeringsverksamhetens kostnader

***** Inkl. övriga/alternativa placeringar

1) Inkl. stipendietagare

2) Inkl. även annat än LFöPL

3) Endast LFöPL

Arbetspensionsförsäkringsbolagens bokslutssiffror 2012

Varma		Ilmarinen		LokalTapiola Pensionsbolag		Pensions-Fennia		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2012	Förändr. %	2012	Förändr. %	2012	Förändr. %	2012	Förändr. %	2012	Förändr. %	2012	Förändr. %	2012	Förändr. %	2012	Förändr. %

FÖRSÄKRADE. (antal)																
ArPL	498 500	0,0 %	529 000	2,7 %	210 572	-0,1 %	188 920	1,8 %	110 000	0,0 %	54 331	-1,5 %	10 784	4,4 %	1 602 107	1,1 %
FoPL	41 280	-1,6 %	58 776	3,6 %	50 997	3,3 %	39 600	0,7 %	6 400	9,3 %	11 290	-3,3 %	1 302	2,7 %	209 645	1,7 %
Sammanlagt	539 780	-0,1 %	587 776	2,8 %	261 569	0,5 %	228 520	1,6 %	116 400	0,5 %	65 621	-1,8 %	12 086	4,2 %	1 811 752	1,1 %
PENSIONSTAGARE (antal)																
Sammanlagt	331 400	0,4 %	307 934	1,9 %	122 729	1,7 %	86 370	1,8 %	147 166	-1,9 %	27 581	2,2 %	3 938	2,2 %	1 027 118	0,8 %
INKOMSTER (mn €)																
Premieinkomst																
ArPL-premieinkomst	4 041,0	6,3 %	3 763,4	7,7 %	1 347,8	4,0 %	1 171,0	13,0 %	621,6	4,0 %	401,0	8,2 %	32,8	9,0 %	11 378,6	7,1 %
FoPL-premieinkomst	189,7	8,4 %	286,5	11,4 %	213,7	9,7 %	184,0	13,5 %	21,4	32,8 %	57,1	8,0 %	4,0	14,6 %	956,4	11,0 %
Återförsäkring mm.	-0,1	52,9 %	-30,6	-11,7 %	0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		-30,7	-11,2 %
Sammanlagt	4 230,6	6,4 %	4 019,3	7,9 %	1 561,6	4,8 %	1 355,0	13,1 %	643,0	4,8 %	458,2	8,2 %	36,7	9,5 %	12 304,3	7,4 %
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt bokfört värde	877,4	1990,9 %	1 231,2	334,5 %	351,3	48,9 %	304,6	1067,0 %	362,0	432,4 %	108,0	4253,8 %	8,3	-9,8 %	3 242,8	1481,1 %
Sammanlagt	5 108,0	30,0 %	5 250,5	64,1 %	1 912,9	10,8 %	1 659,6	35,6 %	1 005,0	47,4 %	566,2	34,5 %	45,0	5,4 %	15 547,1	38,5 %
KREDITFÖRLUSTER (mn €)																
Sammanlagt	16,4	0,0 %	15,2	-2,2 %	11,8	29,0 %	9,3	11,2 %	5,6	-35,0 %	3,7	-12,7 %	0,1	-70,4 %	62,2	-0,7 %
PENSIONSUTGIFT (mn €)																
ArPL	4 268,9	7,4 %	3 533,3	8,3 %	1 124,5	8,1 %	867,2	8,9 %	1 069,1	4,5 %	279,5	10,4 %	20,2	11,7 %	11 162,8	7,7 %
FoPL	231,5	5,9 %	313,5	7,8 %	260,2	10,8 %	135,6	9,0 %	2,4	57,4 %	51,8	9,0 %	3,5	7,3 %	998,6	8,4 %
Sammanlagt	4 500,4	7,3 %	3 846,8	8,3 %	1 384,7	8,6 %	1 002,9	8,9 %	1 071,6	4,5 %	331,4	10,2 %	23,7	11,0 %	12 161,4	7,7 %
Kostnadsfördelning	-332,8	-23,6 %	1,6	-89,8 %	101,8	-27,3 %	240,8	19,4 %	-369,8	-11,1 %	71,4	2,4 %	9,9	11,1 %	-277,0	-67,0 %
Sammanlagt	4 167,6	6,2 %	3 848,4	7,8 %	1 486,6	5,0 %	1 243,7	10,8 %	701,8	1,4 %	402,8	8,7 %	33,6	11,0 %	11 884,4	6,8 %
TOTALA DRIFTSKOSTNADER (mn €)																
Anskaffning	10,3	30,9 %	21,5	29,6 %	10,5	-9,4 %	9,9	-0,4 %	10,6	4,4 %	3,1	12,6 %	0,2	3,4 %	65,9	11,9 %
Omkostnad	36,3	3,3 %	41,7	14,5 %	17,8	-2,9 %	12,1	-0,6 %	10,0	-8,5 %	5,7	1,1 %	0,2	2,3 %	123,9	4,2 %
Förvaltning	15,4	-4,0 %	15,6	-6,2 %	8,3	3,8 %	6,5	-2,4 %	4,6	7,4 %	3,7	4,6 %	0,8	3,0 %	54,9	-1,9 %
Lagstadgade avgifter	10,0	-23,1 %	9,3	-24,7 %	3,6	-25,2 %	3,1	-21,1 %	1,6	-18,8 %	1,0	-25,0 %	0,0		28,7	-23,5 %
Sammanlagt	72,0	-0,1 %	88,1	7,5 %	40,3	-6,0 %	31,6	-3,4 %	26,8	-2,0 %	13,5	1,7 %	1,2	2,9 %	273,4	0,8 %
Ersättning	48,3	41,4 %	28,9	15,1 %	9,7	-7,8 %	13,8	15,9 %	10,5	-5,0 %	3,9	2,1 %	0,2	0,2 %	115,3	19,2 %
Upprätthållande av arbetsförmågan	6,5	-15,9 %	5,1	-0,8 %	1,8	-7,4 %	2,1	12,6 %	0,9	-8,3 %	0,5	1,8 %	0,0	0,2 %	17,0	-6,9 %
Placeringsverksamhet	21,8	-0,5 %	21,0	20,3 %	9,3	4,8 %	12,2	18,8 %	8,5	5,6 %	4,2	-11,3 %	1,0	-13,8 %	77,8	7,6 %
Övriga	0,0		1,0	-18,2 %	0,6	438,3 %	0,0		0,0		0,0		0,0		1,5	18,0 %
Sammanlagt	148,6	9,4 %	144,0	10,1 %	61,6	-4,1 %	59,6	5,2 %	46,7	-1,6 %	22,1	-1,0 %	2,4	-4,9 %	485,0	5,5 %
Totala driftskostnader i % av premieinkomsten	3,5	2,8 %	3,6	2,0 %	3,9	-8,5 %	4,4	-7,0 %	7,3	-6,0 %	4,8	-8,5 %	6,6	-13,2 %	3,9	-1,8 %
Kostnader som täckts med omkostnadsdelen, % av omkostnadsintäkten	83,8	15,6 %	80,1	8,3 %	72,3	-6,0 %	74,7	-2,9 %	99,9	2,1 %	89,9	1,3 %	72,0	-3,4 %	81,4	5,7 %
FÖRDELNING AV DE TOTALA DRIFTSKOSTNADERNA (%)																
Anskaffning	7	19,7 %	15	17,8 %	17	-5,6 %	17	-5,4 %	23	6,0 %	14	13,7 %	7	8,8 %	14	6,1 %
Omkostnad	24	-5,6 %	29	4,0 %	29	1,2 %	20	-5,5 %	21	-7,1 %	26	2,1 %	10	7,6 %	26	-1,2 %
Förvaltning	10	-12,3 %	11	-14,8 %	14	8,2 %	11	-7,3 %	10	9,1 %	17	5,6 %	32	8,3 %	11	-6,9 %
Lagstadgade avgifter	7	-29,7 %	6	-31,6 %	6	-22,0 %	5	-25,0 %	4	-17,5 %	5	-24,2 %	0		6	-27,5 %
Sammanlagt	48	-8,7 %	61	-2,4 %	65	-1,9 %	53	-8,1 %	57	-0,5 %	61	2,7 %	49	8,2 %	56	-4,4 %
Ersättning	33	29,3 %	20	4,6 %	16	-3,8 %	23	10,2 %	22	-3,5 %	18	3,1 %	9	5,4 %	24	13,0 %
Upprätthållande av arbetsförmågan	4	-23,1 %	4	-9,9 %	3	-3,5 %	4	7,0 %	2	-6,9 %	2	2,9 %	0	5,4 %	4	-11,7 %
Placeringsverksamhet	15	-9,0 %	15	9,3 %	15	9,3 %	20	12,9 %	18	7,3 %	19	-10,4 %	41	-9,3 %	16	2,1 %
Övriga	0		1	-25,7 %	1	461,4 %	0		0		0		0		0	11,9 %
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100		100	
ANSVARSSKULD (mn €)																
Sammanlagt	29 766,6	2,8 %	25 585,9	5,7 %	8 844,1	4,4 %	6 620,7	5,8 %	5 372,2	5,1 %	2 058,8	7,5 %	220,3	4,6 %	78 468,6	4,4 %

Varma		Ilmarinen		LokalTapiola Pensionsbolag		Pensions-Fennia		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2012	förändr. %	2012	förändr. %	2012	förändr. %	2012	förändr. %	2012	förändr. %	2012	förändr. %	2012	förändr. %	2012	förändr. %

PLACERINGSTILLGÅNGAR (verkligt värde, mn €)

Fastigheter	4 960,7	1,7 %	3 465,7	7,1 %	1 255,4	7,4 %	1 147,6	27,5 %	928,0	14,1 %	367,0	2,5 %	29,7	-6,4 %	12 154,1	6,7 %
Aktier	14 835,4	16,6 %	13 010,2	6,4 %	3 830,4	55,7 %	2 452,2	19,1 %	1 689,0	19,5 %	738,2	27,3 %	83,0	39,5 %	36 638,4	16,2 %
Finansmarknadsinstrument (inkl. masskuldebrev) 1)	12 204,1	7,4 %	9 525,4	7,4 %	4 295,6	-16,7 %	3 490,6	3,0 %	2 468,0	-8,4 %	1 054,9	2,9 %	117,0	-15,7 %	33 155,5	1,6 %
Lån	2 394,2	-17,1 %	2 352,0	-15,9 %	324,9	25,3 %	397,7	1,9 %	406,0	-1,9 %	34,0	-10,5 %	0,6	-13,6 %	5 909,4	-12,9 %
Övriga placeringar	11,7	1571,4 %	0,0		0,0		7,2		220,0		0,0		7,2		246,1	
Sammanlagt 1)	34 406,1	8,0 %	28 353,3	4,5 %	9 706,3	7,3 %	7 495,2	11,2 %	5 711,0	7,1 %	2 194,1	9,7 %	237,6	2,9 %	88 103,6	7,0 %

FÖRDELNING AV PLACERINGARNA (%) 1)

Fastigheter	14	-5,8 %	12	2,4 %	13	0,1 %	15	14,7 %	16	6,6 %	17	-6,6 %	13	-9,0 %	14	-0,3 %
Aktier	43	7,9 %	46	1,8 %	39	45,2 %	33	7,1 %	30	11,6 %	34	16,1 %	35	35,5 %	42	8,6 %
Finansmarknadsinstrument (inkl. masskuldebrev)	35	-0,5 %	34	2,8 %	44	-22,4 %	47	-7,4 %	43	-14,4 %	48	-6,1 %	49	-18,1 %	38	-5,1 %
Lån	7	-23,3 %	8	-19,5 %	3	16,8 %	5	-8,3 %	7	-8,4 %	2	-18,4 %	0	-16,0 %	7	-18,6 %
Övriga placeringar	0		0		0		0		4		0		3		0	
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100		100	

AVKASTNING PÅ PLACERINGARNA, VERKLIGA VÄRDEN (%)

Sammanlagt	7,7	466,7 %	7,5	287,5 %	9,0	390,3 %	10,3	746,2 %	9,9	528,7 %	11,3	330,6 %	7,8	490,0 %	8,2	382,3 %
------------	-----	---------	-----	---------	-----	---------	------	---------	-----	---------	------	---------	-----	---------	-----	---------

RÄKENSKÅPÅRETS RESULTAT (mn €) 2)

Försäkringsrörelse	-9,2	-35,0	-7,0	-69,4	-7,9	-44,7	-10,2	-24,1	11,0	-31,0	6,0	-8,5	2,0	0,0	-15,3	-212,7
Placeringsverksamhet	1 189,4	-1 378,0	911,2	-1 756,2	454,1	-491,0	410,0	-256,6	295,0	-252,0	142,1	-148,6	9,9	-9,1	3 411,7	-4 291,5
Omkostnadsrörelse	21,2	35,3	27,0	33,7	17,9	14,6	14,3	12,2	0,0	1,0	1,8	2,0	0,6	0,5	82,8	99,3
Sammanlagt	1 201,4	-1 377,7	931,2	-1 791,9	464,1	-521,2	414,1	-268,5	306,0	-283,0	149,9	-155,1	12,4	-8,6	3 479,1	-4 406,0
% av ArPL-premieinkomsten	29,7	-36,2	24,7	-51,3	34,4	-40,2	35,4	-25,9	49,2	-47,3	37,4	-41,8	37,8	-28,6	30,6	-41,5
% av ansvarsskulden	4,0	-4,8	3,6	-7,4	5,2	-6,2	6,3	-4,3	5,7	-5,5	7,3	-8,1	5,6	-4,1	4,4	-5,9
Intäkter av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	2 492,4	-711,0	2 048,4	-1 153,0	828,7	-291,0	705,1	-107,9	521,0	-125,0	229,5	-102,4	18,1	-4,4	6 843,2	-2 494,7
Avkastningskrav på ansvarsskulden	-1 303,0	-667,1	-1 137,1	-603,2	-374,6	-200,0	-295,1	-148,7	-227,0	-127,0	-87,4	-46,2	-8,2	-4,7	-826,4	-1 796,9
Sammanlagt	1 189,4	-1 378,1	911,3	-1 756,2	454,1	-491,0	410,0	-256,6	294,0	-252,0	142,1	-148,6	9,9	-9,1	6 016,8	-4 291,6

ÖVERFÖRING TILL KUNDÅTERBÄRINGAR 2) 3)

Överföring till kundåterbäringar (mn €)	78,0	73,0	62,0	55,0	27,8	21,2	18,8	13,2	8,3	5,8	4,8	3,4	2,7	5,1	202,4	176,7
% av ArPL-lönesumman	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,9	1,8	0,4	0,4
% av ArPL-försäkringsavgiften	1,9	1,9	1,6	1,6	2,1	1,6	1,6	1,3	1,3	1,0	1,2	0,9	3,1	2,8	1,8	1,6

VERKSAMHETSKAPITAL OCH SOLVENS I ÖVRIGT (mn €)

Eget kapital	96,9	4,0 %	86,2	3,6 %	60,1	3,5 %	36,7	3,6 %	46,9	3,5 %	17,2	1,9 %	0,9	4,6 %	344,9	3,6 %
Ackumulerade bokslutsdispositioner	0,0		2,7	9,4 %	0,0		0,3	20,5 %	0,5	22,3 %	1,7	0,5 %	0,0		5,2	7,9 %
Värderingsdifferenser	5 431,7	42,3 %	4 196,0	24,2 %	1 227,4	61,5 %	1 000,7	66,7 %	438,5	56,2 %	261,4	85,9 %	33,2	41,1 %	12 588,9	39,9 %
Ofördelat tilläggsförsäkringsansvar	1 072,8	-31,1 %	477,6	17,5 %	541,0	-4,3 %	98,1	4,2 %	353,3	58,9 %	98,2	24,4 %	33,2	-1,0 %	2 474,2	-9,6 %
Övriga	-32,1	22,4 %	-13,8	-2,7 %	-11,0	-5,7 %	-1,5	-994,2 %	-14,0	-129,5 %	-4,1	-536,6 %	-0,0		-76,5	-6,1 %
Utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital	1 147,0	4,7 %	1 003,6	5,5 %	330,2	5,0 %	260,3	5,8 %	200,6	2,7 %	78,3	6,8 %	7,5	5,7 %	3 027,4	5,0 %
Verksamhetskapital sammanlagt	7 716,3	18,3 %	5 752,4	19,6 %	2 147,7	27,3 %	1 394,6	42,9 %	1 025,8	39,0 %	452,7	45,7 %	74,8	15,0 %	18 564,2	22,9 %
Solvensgrad, %	28,0	12,9 %	23,9	13,3 %	27,0	21,1 %	22,3	35,2 %	21,3	35,7 %	24,1	36,2 %	41,7	8,9 %	25,5	16,9 %
Verksamhetskapital/solvensgräns	2,4	-4,0 %	2,2	-15,0 %	2,7	-25,0 %	2,8	7,7 %	3,4	41,7 %	2,4	4,3 %	3,5	-18,6 %	2,4	-7,2 %
Utjämningsansvar	1 107,7	-1,1 %	986,0	-1,1 %	268,6	-3,2 %	225,7	-4,4 %	576,0	-1,1 %	124,2	3,9 %	12,7	8,7 %	3 300,9	-1,3 %
Fördelat tilläggsförsäkringsansvar	78,0	6,8 %	62,0	12,7 %	27,8	31,1 %	18,8	42,4 %	8,3	40,7 %	4,8	41,1 %	1,0	17,1 %	200,7	16,3 %
Verksamhetskapital utan utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital	6 569,3	21,1 %	4 748,8	23,1 %	1 817,5	32,4 %	1 134,3	55,4 %	825,2	52,1 %	374,4	57,7 %	67,3	16,2 %	15 536,8	27,1 %
Solvensgrad utan tillfälliga lättnader åren 2008-2012, %	22,9	15,5 %	18,9	16,6 %	21,9	25,9 %	17,4	47,0 %	16,4	48,4 %	19,1	47,4 %	36,0	9,9 %	20,5	21,0 %
PERSONAL (antal)																
Sammanlagt	572	-2,7 %	542	-0,6 %	186	-4,1 %	252	-1,6 %	290	2,1 %	137	2,2 %	3	0,0 %	1 982	-1,1 %

1) I bokslutsbilagan om år 2011 hade Eterers placeringstillgångar och fördelning av placeringarna angetts utan bankdepositioner. I bokslutsbilagan om år 2012 har bankdepositionerna beaktats för både år 2011 och år 2012.

2) Vid Räkenskåpårsresultat och Överföring till kundåterbäringar utgörs jämförelsesiffran av motsvarande siffra år 2011, inte en procentsats.

3) I Pensions-Alandias överföringar till kundåterbäringar ingår till skillnad från de övriga även överföring från försäkringsrörelsen (VA2).

Ut i världen

Jaakko Kiander, Ilmarinen

Eeva Grannenfelt, Pensions-Fennia

Merja Ailus, Keva

Pensionsanstalternas ledning gläds åt att fjolåret blev bra. En del oroar sig ändå för att man allt mer behöver söka avkastning utanför Finlands gränser.

Placeringsverksamheten var mycket framgångsrik i besvärliga förhållanden, säger pensionsanstalterna om fjolårets resultat.

Det var ett bra år. Också de som lyckades sämst uppnådde resultat som var ett par procentenheter högre än långtidsmedelvärdet. Men var förhållandena så besvärliga? Världens aktieindex steg ju med nästan 20 procent.

Jaakko Kiander, pensions- och ekonomipolitisk direktör på Ilmarinen, medger att året med facit på hand inte var så svårt som man först fruktade.

Ilmarinen och Varma dominerar pensionssystemet inom den privata sektorn. År 2012 var giganternas avkastning svagast inom branschen. Den nominella avkastningen på Varmas placeringar var 7,7 procent och på Ilmarinens 7,5 procent.

Som en orsak till den rätt svaga avkast-

ningen har Ilmarinen i offentligheten angett att Finlands vikt i portföljen är för stor. Kiander beskyller inte endast den svaga avkastningen på finska aktier, utan konstaterar att bolaget hade en försiktigare placeringsstrategi än de övriga.

– Vi var mer pessimistiska än de andra. Efterklokt kan man förstås säga att man borde ha varit djärvare.

Kreditrisken stödde Fennia

En av de bästa avkastningarna inom branschen redovisades av Pensions-Fennia, som är mycket mindre än Ilmarinen. Den nominella avkastningen på 10,3 procent var bolagets bästa sedan år 2005. Placeringsdirektör **Eeva Grannenfelt** säger att hon är mycket nöjd. Hon säger att det absolut viktigaste beslutet bakom det goda resultatet var att höja kreditriskandelen i slutet av år 2011.

En delförklaring till bolagets fina resultat är direkta fastighetsplaceringar, som avkastade nästan 15 procent. Pensions-Fennias fastighetsplaceringar består i stället för kontorsbyggnader av köpcentrum och bostäder, som gav en god avkastning. Grannenfelt medger att fjolårets avkastningstopp delvis också förklaras av försäljningar och bokföringsåtgärder.

– För första gången på länge bokförde vi värdeökning av fastigheterna utgående från utomstående bedömningar.

Är det risken som bär upp Keva?

Placeringsdirektörerna påpekar gärna att man utöver avkastningen också ska se på förhållandet mellan avkastning och risk. Den kommunala pensionsförsäkraren Keva uppnådde än en gång den högsta nominella avkastningen bland pensionsanstalterna, 12,9 procent.

Som en orsak till Kevas framgångar anges ofta att Keva, som befinner sig i en monopolställning, kan placera med större risk än pensionsbolagen inom den privata sektorn, eftersom solvenslagstiftningen inte gäller den. Långtidsstudier vittnar också om detta. Privata pensionsbolag har haft mera placeringar i räntepapper med låg risk än de offentliga pensionsplaceringarna.

Kevas verkställande direktör **Merja Ailus** anser dock att påståendet att avkastningen har nåtts genom risktagning är oräddvist och felaktigt. Hon tror att de privata pensionsbolagens chefer kan bygga upp en sådan placeringsportfölj som de önskar precis som Keva. Enligt Ailus tar Keva inte större risker än de andra i sina placeringar, utan framgången beror på lyckad diversifiering och riskhantering.

Finska aktier säljs

Kevas diversifiering av placeringarna har redan länge varit synligt t.ex. i portföljens Finlandsvikt. Vid årsskiftet var den 18 procent, medan t.ex. Ilmarinen hade placerat 36 procent av sina tillgångar i Finland.

Ilmarinen håller på och minskar de inhemska aktiernas vikt i portföljen. Professor **Keith Ambachtsheer**, som utvärderade det finska pensionssystemet på uppdrag av Pensionskyddscentralen, uppmanade vid årsskiftet alla pensionsbolag att göra så.

Pensionsplaceringarnas strävan att minska på de

inhemska placeringarna har väckt oro på marknaden. Kiander på Ilmarinen säger, att det kunde bli problem, om pensionsplaceringarna lämnade Helsingforsbörsen med buller och bång.

– De finska placeringarna är rätt få och jämförelsevis fattiga. Vid en sänkning av aktiernas värde skulle företagen lätt bli kapade utomlands, konstaterar Kiander.

Han anser dock inte att det finns skäl till någon större oro, eftersom det inte kommer att ske plötsliga eller radikala förändringar inom en nära framtid.

Grannenfelt på Pensions-Fennia oroar sig inte så mycket för de stora finska börsbolagen, utan för huruvida små och medelstora industriföretag i Finland får tillräckligt med investeringar av pensionsbolagen. Hon anser att investeringar i små och medelstora industriföretag skulle vara viktiga med tanke på hela det finländska samhället, men för tillfället är det ett faktum att placeringsavkastningen kommer från öst.

Ailus på Keva sammanfattar problemet.

– Det är orimligt att samtidigt kräva att vi gör bra resultat och att vi placerar i objekt som inte ger avkastning. Givetvis placerar vi gärna också i små och medelstora företag, om vi får avkastning av dem. Vår uppgift är ändå att ta hand om pensionerna, inte den finska industrin.

Viga lilliputtar

För de små pensionsstiftelserna och kassorna är det ett livsvillkor att de når en bättre avkastning än pensionsbolagen.

Apotekens Pensionskassa, som fyller 150 år nästa år, är den äldsta aktören inom pensionssektorn i Finland. Under det senaste decenniet har kassans årsavkastning så gott som alltid legat över pensionsbolagens medeltal. Förra året avkastade kassans placeringar 10,2 procent.

– För min del skulle alla år hädanefter gärna få vara lika, säger verkställande direktör **Hannu Hokka**.

Enligt Hokka är kassorna små och viga, dvs. det är lätt för dem att anpassa sig till förändringar på marknaden. Hokka undertecknar inte påståendet att småskaligheten också ökar risken att råka illa ut.

– Det gäller att sköta sig väl. Också idag har största delen av stiftelserna och kassorna en klart bättre solvens än försäkringsbolagen.

Ett gott år är inte nog

Alla pensionsbolagscheferna är ense om att det är placeringsavkastningen på lång sikt som av-

Hannu Hokka, Apotekens Pensionskassa

gör. Realavkastningsantagandet på lång sikt, som PSC fastställer, måste nyligen sänkas till 3,5 procent.

Pensions-Fennia, som gjorde ett bra resultat i fjol, har inte nått detta under sin 14-åriga historia. Dess genomsnittliga realavkastning fr.o.m. år 1999 har varit 3,0 procent. Av de två stora pensionsbolagen inom privata sektorn har Varma haft resultat som varit lite sämre än detta, 2,8 procent sedan år 1999. Ilmarinens genomsnittliga avkastning sedan år 1997 har varit 3,7 procent.

Eeva Grannenfelt påpekar att man inte endast borde tala om avkastningen utan om med hur stora risker den har nåtts. I Pensions-Fennias portfölj har det t.ex. funnits mycket mindre noterade aktier de senaste åren än i de två stora bolagens. I slutet av år 2008 var endast 8 procent av bolagets placerings-tillgångar i noterade aktier. I slutet av år 2012 var siffran ca 19 procent.

Ilmarinen ökade de noterade aktiernas vikt i sin portfölj

i fjol. I slutet av året var den 31 procent. Ilmarinen hade den största aktievikten bland pensionsbolagen inom den privata sektorn, men hos den offentliga sektorns pensionsanstalter var siffrorna ännu högre. Av Kevas placeringstillgångar på ca 34 miljarder var nästan 38 procent placerade i noterade aktier. Kevas aktieplaceringar gav också betydligt bättre avkastning än Ilmarinens.

Fast det är möjligt att uppnå hög avkastning med aktieplaceringar, tror Jaakko Kiander inte att en ständig ökning av aktievikten och riskhalten är en lösning på hur man når de långsiktiga avkastningsmålen.

– På senare tid har vi sett tecken på att aktiemarknaden kan råka in i långvariga svackor.

Teemu Muhonen

ORDLISTA

(FÖRSÄKRINGSTEKNISK) ANVARSSKULD

Den försäkringstekniska ansvarsskulden är en uppskattning av arbetspensionsbolagens och pensionskassornas framtida pensionsutgifter till den del de har fonderats. Den antecknas i bokslutet. Ansvarsskulden består av premieansvar och ersättningsansvar.

KUNDÅTERBÄRING

En rabatt på ArPL-avgiften som arbetspensionsbolag ger. Den bestäms utgående från arbetspensionsbolagets solvens och överskott av omkostnadsrörelsen. Överskott av placeringsverksamheten och omkostnadsinbesparingar som uppstår på grund av en effektiv verksamhet ökar solvensen. Den maximala årliga återbäringen är 1,1 % av solvenskapitalet utan utjämningsbelopp utökad med högst hälften av omkostnadsrörelsens överskott.

NOMINELL AVKASTNING

Den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionspengarna utöver konsumentprisernas utveckling där också höjningen av konsumentpriserna är medräknad.

ÖFÖRDELAT

TILLÄGGSFÖRSÄKRINGSANSVAR

Det ofördelade tilläggförsäkringsansvaret är en sådan del av arbetspensionsbolagets ansvarsskuld som är avsedd att utgöra en buffert mot svängningar i placeringsverksamheten. Den betraktas som en del av verksamhetskapitalet. Motsvarande storhet i stiftelser och kassor är tilläggförsäkringsansvaret.

OMKOSTNADSDEL

En del av ArPL-försäkringsavgiften som är avsedd för att täcka bolagets rörelsekostnader, t.ex. kostnader för skötseln av försäkringarna, avgörandet av pensionsärenden och utbetalningen av pensioner.

REELL AVKASTNING

Den procentuella nominella avkastningen på arbetspensionstillgångarna utöver konsumentprisernas utveckling.

SOLVENSGRAD

Solvensgraden beräknas genom att dividera verksamhetskapitalet med den ansvarsskuld som används vid solvensberäkningen. Fr.o.m. år 2013 beräknas den genom att dividera solvenskapitalet med den ansvarsskuld som används vid solvensberäkningen.

SOLVENSGRÄNS

Solvensgränsen fastställs så att det med stor sannolikhet finns verksamhetskapital kvar ännu efter ett år med beaktande av hur placeringarna fördelas på olika tillgångslag. Fr.o.m. år 2013 fastställs den så att det med stor sannolikhet finns solvenskapital kvar ännu efter ett år med beaktande av försäkringsrörelsens risker och hur placeringarna fördelas på olika tillgångslag.

SOLVENSKAPITAL

Arbetspensionsbolagens och pensionskassornas buffert mot både placeringsrisker och försäkringsrisker fr.o.m. år 2013. Den tidigare bufferten mot placeringsrisker, verksamhetskapitalet, och bufferten mot försäkringsrisker, utjämningsansvaret, slås samman och bildar solvenskapitalet. I pensionsstiftelser och pensionskassor kan även en separat post som grundar sig på skyldigheten att betala tillskottsavgift räknas med i solvenskapitalet.

UTJÄMNINGSANSVAR ELLER

UTJÄMNINGSBELOPP

Utjämningsansvaret uppkommer av försäkringsrörelsens resultat och utgör en buffert för de år då det beviljas mer nya pensioner än under genomsnittliga år. Det består av delar för ålderspension, invalidpension, arbetslöshetspension och premieförluster.

VERKSAMHETSKAPITAL

Med verksamhetskapital avses skillnaden mellan tillgångar och ansvar enligt gängse värde. Verksamhetskapitalet är avsett för att utjämna placeringsverksamhetens risker.

VÄRDERINGSDIFFERENS

Skillnaden mellan tillgångarnas gängse värde och bokförda värde.

Sakkunniga som sammanställt bilagan

Bokslutsbilagan har sammanställts av analytiker **Maria Rissanen** från Arbetspensionsförsäkrarna TELA och kostnadsfördelningsspecialist **Eeva Puuperä** från Pensions-skyddscentralen.

*Bilder: Karoliina Paatos, Ilkka Kumpunen
Redaktion: Riitta Väkeväinen,
Pia Hansson*

I Sverige ska pensionsåldern höjas snabbt

I Sverige ska pensionsåldern höjas snabbt, om tjänstemannaarbetsgruppens förslag duger åt politiker och organisationer.

-Vi talar om en riktålder för pensionen, då man får full pension, säger förvaltningsrådet **Ingemar Eriksson**.

År 2019 antas riktåldern vara 66 år och år 2022 hela 67 år.

Sverige har samma problem som Finland. Befolkningen åldras och lever allt längre som pensionärer. Samtidigt är de årskullar som kommer ut i arbetslivet mindre än förr.

Ingemar Eriksson var särskild utredare i arbetsgruppen. Han säger att försörjningskvoten är bekymmersam.

- Den ökar fortfarande, men hellre jämnt än i ett hopp.

Om det fortsätter lika som de senaste 30 åren, kommer varje förvärvsarbetande att ha allt fler att försörja.

- Ungdomarna kommer allt senare ut i arbetslivet. För invandrare är det svårare att integreras i samhället. De som går i pension är allt yngre, räknar Eriksson upp.

Om tjugo år ska hundra förvärvsarbetande försörja hundra personer som är över 15 år.

Eriksson säger att reformerna ska börja nu.

- Det tar ändå flera år innan de träder i kraft.

Pensionsåldersutredningens förslag

- Riktåldern för pension höjs steg för steg från och med år 2019. Då får man full pension vid 66 års ålder. År 2022 är riktåldern 67 år. År 2034 är den 68.
- Medellivslängden beaktas vid beräkningen.
- 61-årsgränsen för tidigaste uttag av inkomstpension höjs till 62 år. Vid tidigt uttag görs en minskning av pensionen utgående från medellivslängden. De som har arbetat länge kan få full pension tidigare än andra.
- Garantipension först vid 66 år i stället för 65, som idag. Garantipensionstagare som har fyllt 65 år ska tjäna på fortsatt arbete utan att garantipensionen eller bostadstillägget påverkas. Personer med färre än 40 år i Sverige får inte full garantipension.
- Arbetsmarknadsorganisationerna avtalat om branschvisa pensionsåldrar och flexibla arbetstider vid deltidspension.
- 55-årsgränsen för tidigaste uttag av tjänstepensioner och privata pensioner höjs till 62 år.
- Åldergränserna för olika socialförsäkringsförmåner höjs i takt med riktåldern.
- 45–57-åringar kan få studiemedel, ca 110 euro i månaden för 40 veckors studier. 55–57-åringar kan få studielån för 40 veckor.

Ut på remiss

- De politiska partierna har inte ännu tagit ställning till tjänstemannaarbetsgruppens förslag. Alla partier är ense om att möjligheterna att höja pensionsåldern ska utredas.
- Nu ska myndigheter, forskningsinstitut och pensions-, arbetsmarknads- och andra organisationer yttra sig. Det blir sammanlagt över 200 höranden.
- Tjänstemannaarbetsgruppens förslag och organisationernas kommentarer ska behandlas av en politisk pensionsarbetsgrupp. I den ingår regeringspartierna och socialdemokraterna. Den politiska pensionsarbetsgruppen söker lösningar på tjänstemannaarbetsgruppens förslag.
- Om regeringen når samförstånd om pensionspaketet, överlämnas förslaget till Sveriges riksdag.
- Förberedelserna för valet år 20014 kan dock sätta käppar i hjulet för reformen.

"Attityden till äldre arbetstagare måste ändras."

Mjuka medel mot åldersdiskriminering

Det är meningen att den faktiska pensionsåldern ska höjas snabbt. Om tio år ska det vara möjligt att få full pension först vid fyllda 67. Nu är det möjligt att välja när man går i pension mellan 61 och 67 års ålder.

Fastän största delen av svenskarna fortfarande går i pension vid 65 års ålder, är det allt fler som går tidigare, vid 62 eller 63.

Man måste ändra kurs, säger Eriksson. Därför ingår det i pensionsutredningen en diger förteckning över förändringar som behöver göras i arbetslivet. Arbetstagare över 50 år ska dessutom erbjudas utbildningsstöd.

– Attityden till äldre arbetstagare måste ändras, säger Eriksson.

Undersökningar visar att det förekommer diskriminering av äldre arbetstagare. Arbetsgruppen tror på att attityderna blir bättre när man ändrar spelreglerna i arbetslivet och 67-årsåldersgränsen för anställningsskyddet (LAS-åldern) höjs till 69. När det finns allt fler äldre personer på arbetsplatserna, ökar också toleransen mot dem.

Om mjuka metoder inte är nog, skulle man kunna överväga sanktioner mot åldersdiskriminering, anser arbetsgruppen. Inget egentligt förslag om sanktioner lades ändå fram.

– Vi tror att ändrade attityder och positiva metoder ger bättre resultat. Rädslan för sanktioner är visserligen också en motivationsfaktor.

Utöver lagändringar behövs överenskommelser mellan arbetsmarknadsorganisationerna. Arbetsgivar- och arbetstagarförbunden måste avtala om vissa tjänstepensioner.

– Många vill arbeta längre än idag, poängterar Eriksson.

Deltidspensionen omprövas

Deltidsarbete har betraktats som en bidragande orsak till den höga pensioneringsåldern. Det är möjligt att arbeta deltid både i början av arbetslivet, när man bildar familj, och i slutet, före pensioneringen.

– Det verkar vara så att det är folk som

är i gott skick som har tagit ut deltidspension. Antalet arbetade timmar har minskat betydligt i Sverige på grund av deltidspension, påpekar Eriksson.

En möjlighet är att begränsa deltidspensionen så att den bara gäller vissa branscher eller yrken. En undersökning om deltidspensioner blir klar lagom tills pensionsdebatten kommer igång.

Pensionsreformen blir ännu mer invecklad för att man samtidigt funderar på en eventuell nedskärning i pensionen. Den s.k. bromsen i pensionssystemet innebär att pensionerna kan minskas när tiderna är hårda.

– Det finns många frågor att lösa på en gång, säger Eriksson.

Tidigare i pension om man har arbetat länge

Fast pensionsåldern höjs, utlovas det lättnader för dem som har arbetat länge.

– Det handlar om rättvisa. Om någon har börjat jobba redan vid 16 eller 18 års ålder, tycker vi att hans eller hennes pensionsålder inte kan vara lika hög som andras, säger Eriksson.

Lättnaden ska gälla både inkomstpension och garantipension. Det är emellertid svårt att ta fram enhetliga principer.

– Vi hoppas att regeringen och myndigheterna förhandlar om detta.

Det kan verka konstigt att man vill öka arbetslivsdeltagandet bland de äldre, när ungdomsarbetslösheten i Sverige är lika hög som i Finland.

– Genom pensionsavgångar kan vi inte avskaffa ungdomsarbetslösheten. Det är en myt att de äldre tar jobben från de yngre. Grupperna erbjuds olika slags arbeten. Det är lättare för de yngre att få jobb, om pensionsavgifterna hålls rimliga.

Det viktigaste enligt Eriksson är att få ett tillräckligt utbud av arbetskraft på arbetsmarknaden.

– Fast det ser svårt ut nu, måste vi vara beredda på ett ekonomiskt uppsving. Då behövs arbetskraft snabbt.

"Alternativet till höjda pensionsåldrar är också att vi hade fått höja skatterna eller sänka pensionerna eftersom de ska räcka längre och det är ännu mer politiskt och ekonomiskt omöjligt."

Kolumnist Annika Creutzer,
Aftonbladet

"Förhoppningen är att en ny riktålder kan ändra på den starka normen i Sverige att pensionera sig före eller vid 65 års ålder, vilket över 80 procent gör idag. Så kan det inte fortsätta."

Ledarskribent Ivar Arpi,
Svenska Dagbladet

"Att ta ut pension samtidigt som man fortsätter arbeta är en god affär för de flesta med låga inkomster. Men många har inte möjligheten. Och framför allt: De som har de tunga, lågavlönade jobben orkar i de flesta fall inte arbeta vidare."

Redaktör Märten Martos Nilsson,
LO-Tidningen Arbetet

Professor Nicholas Barr om pensionssystemet i Finland:

Inte helt perfekt

MEN BRA

Det är tillräckligt, omfattande och hållbart. Det är inte perfekt, men bra. Det är effektivt, fast det är litet och säreget. Vad är det? Det är pensionssystemet i Finland sett med utomståendes ögon.

Evaluation of the Finnish Pension System

■ Pensionsskyddscentralen beställde en utvärdering av pensionssystemet av två experter med högt internationellt anseende.

Pensionernas tillräcklighet och finansieringens hållbarhet utvärderades av professor Nicholas Barr, London School of Economics. Verkställandet och förvaltningen utvärderades av professor Keith Ambachtsheer, Roman School of Management, University of Toronto.

Ofta ser man bättre på lite längre avstånd. Professorerna **Nicholas Barr** och **Keith Ambachtsheer** synade det finländska pensionssystemet på lite längre håll både mentalt och geografiskt. Barr, som forskar och undervisar vid London School of Economics, utgår från det engelska pensionssystemet, som ingen enligt honom borde ta som förebild.

Ambachtsheer ser på saker och ting ur ett Torontoperspektiv. Ute i den stora världen ter sig de finska aktörerna som pyttesmå.

Förhållandet mellan livslängden och pensionsåldern

Barr är oroad över att finländarnas pensioner kommer att bli ganska

små, om folk inte börjar gå i pension senare än idag. Livslängds-koefficienten kommer att minska pensionsbeloppen. Han tycker att pensioneringen borde göras flexibla,

– Det skulle vara bra att kunna ta ut 25, 50 eller 75 procent av pensionen och fortsätta jobba på deltid, säger Barr.

Han tror inte att de nuvarande incitamenten räcker till för att få finländarna att gå senare i pension. Han vill binda den lägsta möjliga pensionsåldern till livslängdens ökning och höja gränsen årligen. En lagom takt vore två tredjedelar av livslängdens ökning. Barr hoppas också att finländarna inser att de ska gå i pension senare än deras föräldrar gjorde, men kommer att leva längre som pensionärer.

Enligt professor Barr fungerar det

finländska pensionssystemet bra för de allra flesta.

– It's not perfect, but it's good. Inte perfekt, men bra, konstaterade Barr på presskonferensen där utvärderingen offentliggjordes.

Bara fyra sätt att göra pensionssystemet hållbart

Enligt professor Nicholas Barr kommer den finansiella grunden för pensionssystemet i Finland att försvagas när befolkningen åldras. Han säger att det bara finns fyra botemedel mot det: att skära i pensionerna, att höja pensionsåldern, att höja pensionsavgifterna och att öka produktiviteten.

Barr påpekar att hållbarheten inte är ett primärt mål för ett pensionssystem. De primära målen är att motverka fattigdom och jämna ut konsumtionen. De kan dock inte nås, om systemet inte är hållbart.

– Pensionssystemet i Finland befinner sig inte i kris och därför kan man i lugn och ro fundera på vad man ska göra, konstaterade Barr, men tillade: – Varje lösning som inte inbegriper en höjning av pensionsåldern på medellång sikt är dömd att misslyckas.

Kan bli bäst

Professor Keith Ambachtsheer berömde det finländska systemet för att det sköter både de lagstadgade pensionerna och de arbetsmarknadsbaserade pensionerna tillsammans på ett effektivt sätt. I många andra länder administreras de skilt. Han vågade sig på att förutspå att det finländska systemet kan nå framgångar i ett internationellt pensionsindex.

– Jag ska jobba för att Finland får komma med i det här indexet. Finland kunde rentav gå förbi Danmark som nu är etta, sade Ambachtsheer.

Han lyfte dock fram de finländska arbetspensionsbolagens förvaltningskostnader och marknadsförings- och försäljningskostnader.

Han anser att de borde söka skal fördelar.

– Om pensionsförsäkringsbolagen var större eller hade ett starkare samarbete skulle de kunna minska sina förvaltnings- och placeringskostnader, konstaterade Ambachtsheer.

Han skulle också placera pensionspengarna utomlands i mycket högre grad. Enligt honom borde det finländska pensionssystemets beroendeförhållande till samhällsekonomin och sysselsättningen i hemlandet balanseras upp genom att diversifiera riskerna i utländska placeringar.

Komplicerad solvensberäkning

Solvensreglerna orsakade huvudbry för professor Keith Ambachtsheer.

– Det tog mig ett par veckors arbete att förstå hur pensionsbolagens solvens beräknas i Finland, och jag förstår fortfarande inte varför det ska vara så svårt, sade han.

Ha uppskattade att pensionsanstalterna kunde få en procent högre årlig avkastning, om de inte var tvungna att uppfylla de nuvarande solvenskraven.

– Måste pensionsbolagen vara solventa varje kvartal? Hur viktigt är det?

Han skulle också vilja ändra på pensionernas fonderingsgrad. I dag går ca 75 procent av de pensionsavgifter som flyter in direkt till utbetalningen av pensioner medan 25 procent fonderas för framtida pensioner. Ambachtsheer skulle höja fonderingsgraden nu för att de unga årskullarna inte ska behöva axla en stor avgiftsbörda.

*Text: Riitta Väkeväinen
Foto: Karoliina Paatos*

Styrkor och svagheter hos pensionssystemet i Finland

enligt professorerna Nicholas Barr och Keith Ambachtsheer

Styrkor

- Systemet är omfattande och hållbart, inte i någon kris.
- Alla parter är med och fattar beslut.
- Pensionen tillväxer obligatoriskt – arbetstagaren kan inte låta bli att spara till sin pension.
- Ger en tillräcklig pension till de flesta.
- Hindrar inte arbetskraftens rörlighet, eftersom förmånerna är desamma inom den privata och den offentliga sektorn.

Svagheter

- Folk går i pension vid 63 – pensionsavgångarna måste senareläggas.
- Om ingenting förändras blir pensionerna små i framtiden p.g.a. livslängdskoefficienten.
- Procentsatserna för pensionstillväxten sporrar inte tillräckligt till att arbeta längre.
- Ensamboende pensionärer har en högre fattigdomsrisik än par.
- När befolkningen åldras försvagas den finansiella grunden.
- Arbetspensionsavgifterna är redan höga, det finns inte mycket utrymme för höjning.
- Arbetspensionssystemet är i hög grad beroende av samhällsekonomin och sysselsättningen i Finland.
- Pensionsbolagen är små och en för stor andel av placeringarna är i Finland.

Rapporterna på webben

■ Rapporterna finns på www.etk.fi på engelska och finska. På webbplatsen finns också en sammanfattning på svenska.

Expertartikel

Mika Vidlund
Kontaktchef
Pensionskyddscentralen

Är de finska pensionerna dyra att förvalta?

Ett drag som skiljer arbetspensionsystemet i Finland från många andra är att det är så heltäckande och har en så enkel struktur. Systemet blir inte så dyrt att förvalta som pensionskonstruktioner med spridda och överlappande delar.

■ Professor **Keith Ambachtsheer**, som utvärderade det finska pensionssystemet i vintras, fäste uppmärksamhet vid de finska arbetspensionsanstaltarnas förvaltningskostnader. Bedömningen grundade sig på en utredning av CEM Benchmarking Inc., som visade att förvaltningskostnaderna per försäkrad var högre än hos enskilda aktörer bland världstoppen.

Det relevanta är att inse att denna internationella jämförelse fokuserar på utvalda enskilda aktörer utan att beakta de totala kostnaderna för förvaltningen av pensionerna på nationell nivå.

Om vi vidgar perspektivet så att jämförelsen omfattar alla centrala verkställande organ i pensionssystem som erbjuder ett pensionskydd som är jämförbart med det finska pensionssystemet, får vi veta mera om de totala förvaltningskostnaderna för pensionssystemet i ett land.

En hybridstruktur som täcker mycket

Till skillnad från pensionssystemet i många andra länder inbegriper det finska pensionssystemet både den lagstadgade pensionen (den s.k. första pelaren) och den arbetsmarknadsbaserade pensionen som grundar sig på arbete (andra pelaren). För en motsvarande arbetspension behövs det tilläggs pensioner i många länder.

Exempelvis i Nederländerna och Danmark sköts den inkomstrelaterade pensionen helt enligt avtal om arbetsmarknadspension. Också i andra länder ger arbetsmarknadspensionerna en betydande del av den inkomstrelaterade pensionen som ett komplement till den lagstadgade pensionen. I många länder har en arbetsmarknadspension som motsvarar den finska arbetspensionen gjorts obligatorisk antingen genom lag eller genom arbetsmarknadsavtal.

Om pensionssystemen omfattar flera olika lager ökar också antalet aktörer. De kan vara flera hundra, medan de i Finland är några tiotal.

Det blir synligt i en utredning som Pensionskyddscentralen gjorde som underlag till den internationella utvärderingen av pensionssystemet i Finland. Pensionskyddscentralen utredde förvaltningskostnaderna för lagstadgade pensioner och arbetsmarknadspensioner i Danmark, Finland, Nederländerna, Norge, Schweiz, Sverige och Tyskland. Bortsett från Tyskland

är arbetsmarknadspensionen obligatorisk i dessa länder.

Konkurrenskraftiga förvaltningskostnader

Utredningen fokuserade på rörelsekostnader och omkostnader för verkställigheten. Räknade på detta sätt var de sammanlagda kostnaderna för folkpensionssystemet och arbetspensionsystemet i Finland 149 euro per medlem år 2011. Med medlemmar avses försäkrade och pensionstagare.

Endast i Tyskland var kostnaderna lägre än i Finland. Tysklands jämförbarhet undergrävs visserligen av att jämförelsen utöver aktörer som sköter den lagstadgade pensionen endast omfattar stiftelser och kassor som sköter arbetsmarknadspensioner. Det var inte möjligt att få med arbetsgivarnas egna understödskassor, ca 11 000 till antalet, och inte heller pensionsarrangemang som företagen sköter genom avsättningar. De spelar en betydande roll i Tyskland. Det finns inte jämförbara uppgifter om förvaltningskostnaderna för dessa arrangemang att tillgå.

Omkostnaderna för verkställighet är högst i Schweiz och Holland, där den inkomstrelaterade pensionen sköts av många olika aktörer.

Kostnaderna för placeringsverksamheten är en avsevärd del av de totala omkostnaderna i synnerhet i fråga om fonderade arbetsmarknadspensioner. I utredningen beaktas de interna kostnaderna för placeringsverksamheten som pensionsbolagen och -fonderna har uppgett. En betydande del av kostnaderna för placeringsverksamheten uppstår dock hos utomstående placeringsbolag och rapporteras inte som egentliga kostnader utan minskar i praktiken direkt avkastningen av placeringsverksamheten.

Man bör undvika förenklade jämförelser mellan länderna av delvis materialrelaterade skäl. I utredningen beaktas inte heller faktorer som hänför sig till tjänsternas kvalitet. Trots det visar utredningen att de totala kostnaderna för verkställandet av pensioner i Finland är lägre än i de övriga länderna i jämförelsen i genomsnitt.

I sin egen utredning lade Ambachtsheer märke till det finska systemets hybridartade struktur och nämner att det finska systemet är en effektiv kombination av lagstadgade pensioner och arbetsmarknadsbaserade pensioner, som i många länder förvaltas separat.

Publikationen på
www.etk.fi

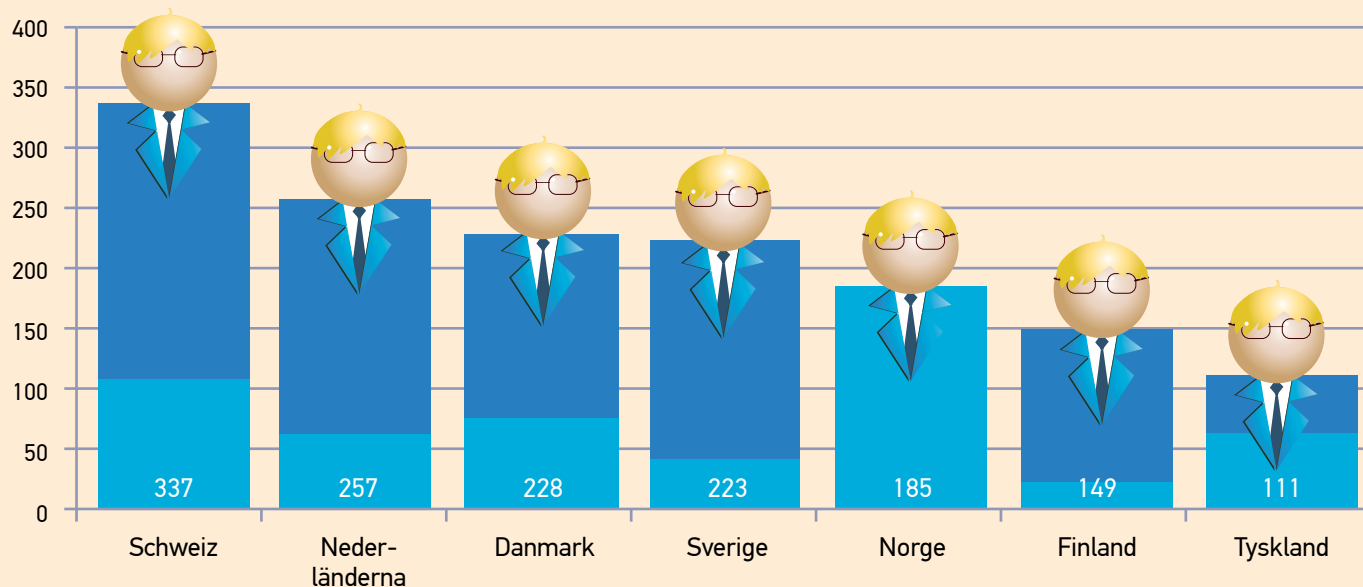
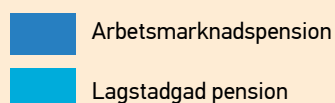
Administrative
Expenses in Statutory
and Occupational
Pension Schemes:
A Cross-country
Comparison

Författare: Antti Mielonen, Eeva
Puuperä, Hannu Ramberg och
Mika Vidlund

Finnish Centre for Pensions,
Surveys 02/2013

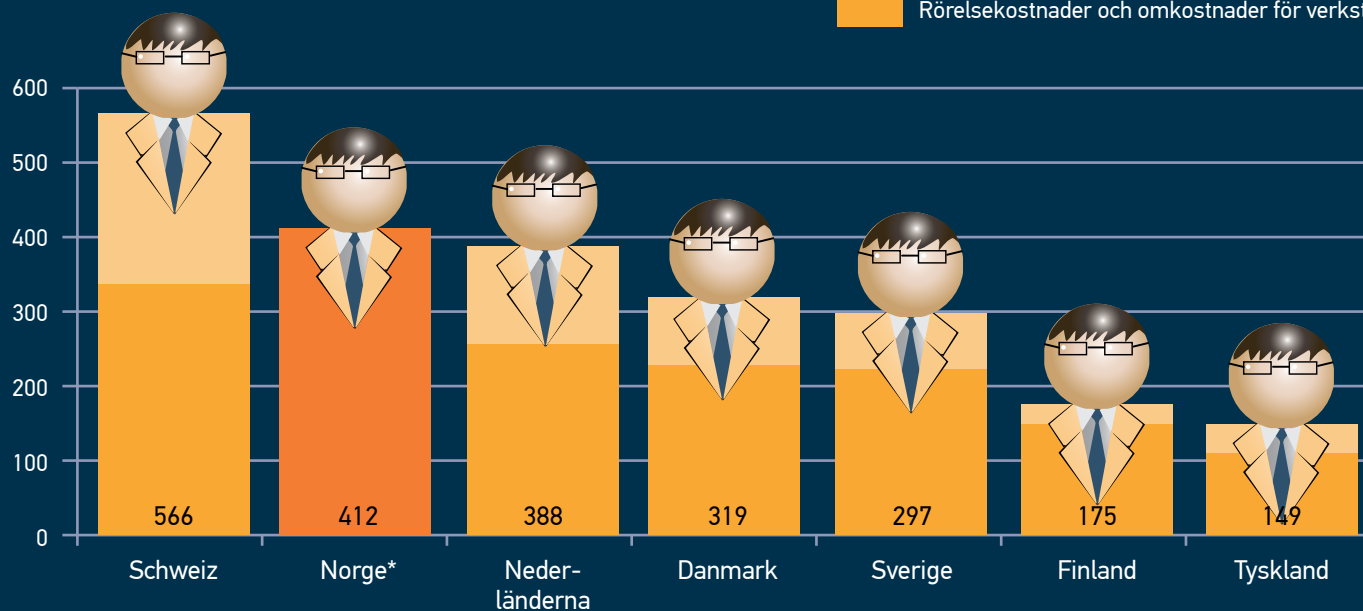
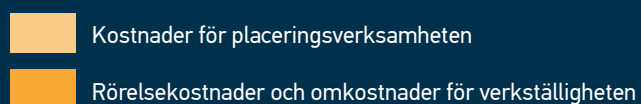
Figur 1

Kostnaderna för verkställighet per medlem / € inklusive lagstadgade och arbetsmarknadsbaserade pensionssystem

Figur 2

Totala förvaltningskostnader per medlem / €

* Om Norge anges totala förvaltningskostnader utan ovan nämnda indelning, eftersom det inte har varit möjligt att separera placeringsverksamhetens kostnader från rörelse- och verkställighetskostnaderna i fråga om arbetsmarknadspensionerna.

JORDEN RUNT

Peter Lindström
Informatör
Pensionskyddscentralen

Jorden runt innehåller pensionsnyheter från olika håll i världen. Läs mer om pensioner i andra länder på www.etk.fi.

USA

Mindre inbetalningar under krisåren

■ Enligt USA:s myndighet för social trygghet försvagades tillväxten av premiebestämda pensioner betydligt till följd av den ekonomiska krisen åren 2007–2009.

Nästan 40 procent av arbetstagarna i USA minskade sina pensionsinbetalningar med mer än 10 procent under de djupaste kris-åren.

Orsakerna till de minskade inbetalningarna är fortfarande oklara enligt myndigheterna. Sannolikt handlar det om arbetslöshet, ändrade attityder och reformer av arbetsgivarnas pensionssystem.

Följderna av de minskade inbetalningarna kan än så länge bara uppskattas grovt. Om minskningen blir bestående, är det möjligt att pensionen till amerikaner som fyllt 62 år i framtiden är t.o.m. 22 procent mindre än man antagit.

Social Security Bulletin 2/2013

STORBRIANNIEN

Försäkringsuppgifter saknas

■ Nästan var fjärde britt har tappat bort uppgifter om sin pension.

Enligt en färsk utredning har 37 procent av alla 18–44-åringar förlorat dokumenten på minst en pensionsförsäkring eller helt enkelt inte vet i vilket bolag de har en försäkring.

Oklarheten om pensionsförsäkringarna korrelerar med antalet arbetsplatser som en person har haft. Ju fler olika arbetsplatser en arbetstagare har haft, desto sannolikare är det att uppgifterna om åtminstone en pensionsförsäkring har kommit bort.

Det finns en stor skillnad mellan äldre och yngre britters yrkesbanor. Medan de som fyllt 65 under sitt arbetsliv i genomsnitt hade 5,6 arbetsgivare, har många 25–34-åringar redan kommit upp till samma siffra.

The Actuary 15.4.

BELGIEN

Reformplaner

■ Den belgiska regeringen tillsatte i april en sakkunniggrupp på tolv medlemmar som ska dryfta en pensionsreform i landet. Gruppen förväntas komma med råd om hur effektiviteten och hållbarheten i det belgiska pensionssystemet ska kunna förbättras.

Den officiella pensionsåldern höjdes nyligen till 65 år. Det är emellertid möjligt att gå i pension redan vid 60,5 år, om man har arbetat minst 38 år. År 2016 blir den nedre åldersgränsen 62 år och minimikravet på arbetshistorik höjs till 40 år.

För närvarande är längden på yrkesbanorna i Belgien i genomsnitt 29 år och den genomsnittliga faktiska pensionsåldern 59 år.

IPE 18.4.

POLEN

Staten tar över pensionsbesparingar?

■ I polska medier har det i början av året gått rykten om att staten kommer att ta över privata pensionsbesparingar. Det sägs att regeringen planerar att privata pensionsbesparingar som personer som närmar sig pensionsåldern har kommer att överföras till statens socialförsäkringsinstitution.

Ett motiv misstänks vara att underlätta skötseln av statsskulden. Genom att överföra privata besparingar till staten skulle den polska regeringen kunna avskrika sina skulder, eftersom en del av skuldebrev är i privata fonders ägo.

Polens regering har dementerat ryktena om att den planerar att förstatliga pensionskonton.

IPE 10.4. och 4.4.

JAPAN

Arbetsgivarnas pensionssystem stängs

■ Social- och hälsovårdsministeriet i Japan planerar att stänga arbetsgivarnas tilläggs-pensionssystem snabbare än väntat.

Tidigare planerade Japan att stänga tilläggs-pensionssystemen inom loppet av tio år, men valresultatet i fjol försnabbade tidsplanen. Valsegraren, det liberaldemokratiska partiet, vill stänga systemen redan nästa år.

Arbetsgivarnas egna tilläggs-pensionssystem är rätt vanliga i Japan, även om antalet försäkrade i dem har minskat från över 20 miljoner till ca 15 miljoner åren 2001–2010.

Towers Watson 23.4., Etk.fi

JAPAN

Fonderna säljer ut obligationer

■ Den japanska regeringens radikala stimulanspolitik har lett till stora ändringar i pensionsfondernas placeringar.

Fonderna har minskat sitt innehav av japanska obligationer med hela 31 procent från i fjol. Utsäljningen av obligationer får skjuts av regeringens mål att öka inflationen till två procent.

De japanska pensionsfondernas placeringar utgörs till största delen av inhemska obligationer. Den största pensionsinstitutionen i landet har traditionellt haft 67 procent av sin portfölj i obligationer.

Regeringens stimulanspolitik har emellertid erbjudit fonderna avkastning på aktier. Den japanska aktiemarknaden har ökat med 45 procent sedan början av året.

Reuters 24.4., Bloomberg 1.3.

Aktuellt

PSC informerar på många språk – på Youtube

■ Pensionsmyndigheten har producerat en femspråkig video om pensionsmyndigheten i Finland. Den huvudsakliga målgruppen är de som kommer från utlandet för att arbeta i Finland eller utlänningar som arbetar i Finland och personer med utlandsbakgrund som eventuellt inte känner till så mycket om hur pensionen tillväxer.

I den drygt en minut långa videosnutten berättar arbetstagare på estniska, somaliska, ryska, engelska och franska kort om det finländska arbetspensionsmyndigheten. De talar om att man tjänar in pension direkt från lönen, att pensionen också betalas till utlandet, att man också får pension för studier och familjeledigheter och att svartjobb är skadligt.

- www.youtube.com/watch?v=X66Wh-Il1N8 (engelska)
- www.youtube.com/watch?v=L4bDt5UG40o (estniska)
- www.youtube.com/watch?v=peA9ZNoVnYU (ryska)
- www.youtube.com/watch?v=1MhLyfa5Dw4 (somaliska)
- www.youtube.com/watch?v=fjvS3UZVHI (franska)

Lagstiftningen om pensionskassor och -stiftelser revideras

■ Social- och hälsovårdsministeriet börjar bereda en revidering av lagstiftningen om pensionsstiftelser och pensionskassors verksamhet. SHM tillsätter en arbetsgrupp som ska ta fram ett utkast till regeringsproposition.

Enligt direktör **Hannu Ijäs** på SHM ska den nya lagstiftningen erbjuda arbetsgivarna ett välfungerande alternativ i fråga om att ordna med pensionskydd för sina anställda. Ijäs säger att arbetsgruppen bör

reda ut orsakerna till den senaste tidens utveckling inom branschen.

– Vi behöver en klar uppfattning om varför pensionsstiftelser och -kassor bara har upplösts och varför nya inte har grundats, säger Ijäs.

I samband med lagreformen tas inte konkurrensen mellan arbetspensionsanstalterna egentligen upp. Enligt Ijäs är det emellertid klart att den koncentrations-trend som redan länge varit rådande inom

arbetspensionssektorn inte ses som önskvärd. Stiftelsernas och kassornas roll inom arbetspensionsförsäkringens fält behöver revideras.

– Eventuella onödiga begränsningar för att grunda en kassa eller stiftelse eller att låta verksamheten fortgå ska utredas.

Arbetsgruppen ska ha sitt förslag färdigt senast i juni 2015.

Utnämningar

Radiokampanj: "Så arbetshälsa med små gärningar"

■ "Bristfällig arbetshälsa kostar samhället upp till 40 miljarder euro årligen bland annat i form av nedsatt arbetseffektivitet, invalid- eller sjukpension och sjukfrånvaro. För att förbättra arbetshälsan behövs dock inga omfattande investeringar, utan med små gärningar i vardagen kommer man redan långt", påpekar social- och hälsovårdsminister Paula Risikko. Kampanjen "Gemensamma åtgärder" av Forumet för välbefinnande i arbetet väcker finländarna i radio och på webben i maj-juni.

"En målgrupp för kampanjen är de små och medelstora företagen, vilkas

betydelse som arbetsgivare har betonats de senaste åren. Två av tre nya arbetstillfällen har skapats i de små och medelstora företagen", berättar Rauno Hanhela vid Arbetshälsoinstitutet. Hanhela är också projektchef för Forumet för välbefinnande i arbetet.

På webbplatsen Forumet för välbefinnande i arbetet har man samlat tips om vad var och en av oss kan göra för arbetshälsan. Tipsen ges till enmansföretag, små och medelstora företag, övriga organisationer och oss alla.

(SHM)

Utmanaren heter Elo

■ Det nya pensionsförsäkringsbolaget som i början av år 2014 bildas av Pensions-Fennia och LokalTapiola Pensionsbolag går ihop heter Elo. Det nya bolaget vill vara ett arbetspensionsbolag som driver i Finland växande och sysselsättande företags och företagares intressen.

Enligt pressmeddelandet gynnar fusionen förutom kunderna även hela det finska samhället då den ökar arbetspensionssystemets effektivitet och funktionsssäkerhet. Kostnadsbesparingarna som fås till följd av synergifördelarna som fusionen medför innebär avgiftsrabatter för bolagets kunder.

– Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo kommer att vara en påverkare och utmanare inom arbetspensionsbranschen som på ett ansvarsfullt sätt tar hand om kundernas arbetspensionsskydd. En central del av detta ansvar är en bra förvaltning av pensionstillgångarna och tryggheten av framtida pensioner, säger **Lasse Heiniö** som blir verkställande direktör för Elo.

Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo satsar särskilt på

tjänster inom företagsfinansiering och välbefinnande på arbetsplatsen i syfte att förbättra kundernas konkurrensförmåga.

Fusionen kräver inga åtgärder från kunderna. Elos mål är att även i fortsättningen samarbeta intensivt med LokalTapiola och Fennia och vara en opartisk samarbetspartner till båda bolagsgrupperna. Fusionen kräver ännu godkännande från myndigheterna och bolagsstämmorna.

Namnet på det nya bolaget är ett resultat av en namntävling bland personalen. Målet var att hitta ett finskt namn som reflekterar arbete, varaktighet, pensionsskydd och företaganda.

Pensionsskyddscentralen

Tradenom (högre YHS) **Virpi Rautiainen** har utnämnts till IT-drifttjänstchef på IT-avdelningen från 10.4.2013.

Elo

Till verkställande direktör för det arbetspensionsbolaget Elo, som inleder sin verksamhet i början av år 2014, har utnämnts verkställande direktör **Lasse Heiniö** på Pensions-Fennia. Till vice verkställande direktör för Elo har utnämnts verkställande direktör **Satu Huber** på LokalTapiola Pensionsbolag.

Etera

Tradenom **Marcos Placares** har utnämnts till kundchef i den sydliga regionenheten från 15.4.2013. Han har tidigare arbetat bl.a. på Nordea Livförsäkring och Nordea Bank.

Tradenom **Marja Virmalainen** har utnämnts till marknadschef från 22.4.2013.

Ilmarinen

Ekon. mag. **Mikko Alftan** har utnämnts till chef för operativa risker från 6.5.

eMBA **Pasi Ala-Louko** har utnämnts till kundchef i enheten storkunder och mäklarkontakter från 20.5.

Ekon. mag. **Saara Ansamaa** har utnämnts till avdelningschef för avdelningen egna tjänster inom pensionsförsäkringar-linjens kundtjänstenhet. Utnämningen trädde i kraft 1.6.

Tela

Ilmarinens verkställande direktör **Harri Sailas** fortsätter som ordförande för Arbetspensionsförsäkrarna TELA. Som vice ordförande fortsätter verkställande direktör **Matti Vuoria** på Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma, verkställande direktör **Merja Ailus** på Keva och verkställande direktör **Harri Lemmetti** på Rundradions pensionsstiftelse. Styrelsen fortsätter i sin tidigare sammansättning.

Veritas Pensionsförsäkring

Ekonomie magister **Niina Bergring** har utnämnts till Veritas Pensionsförsäkrings placeringsdirektör från den 1 september 2013. Bergring blir också medlem i Veritas ledningsgrupp.

Nya publikationer

Publikationerna på webben
www.etk.fi/publikationer

Beställning av trycksaker
www.etk.fi/publikationer
per e-post aineistotilaukset@etk.fi
per telefon 029 411 20 kl. 8-16

Eläkkeellä ja työssä Tilastoraportti eläkeläisten työnteosta vuosina 2007–2011

■ I rapporten beskrivs förekomsten av överlappande pensionsgrundande arbete och mottagande av pension bland befolkningen i förvärsaktiv ålder åren 2007–2011. Dessutom ingår uppgifter om förvärsarbetande pensionstagares medelpensioner och genomsnittliga förvärsinkomster. Rapporten är på finska.

Författare: Jari Kannisto
Serie: Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 03/2013
ISSN-L 1459-3823
ISSN 1459-3823 (tryckt)
ISSN 1798-7466 (e-publikation)

Katsaus perhe-eläkkeeseen

■ I rapporten beskrivs familjens pensionskydd efter ett dödsfall och familjepensionstagarna utgående från registermaterial. Dessutom behandlas familjepensionens historia i Finland. Rapporten innehåller också en bedömning av hur systemet fungerar. Rapporten är på finska.

Författare: Mervi Takala (red.)
Serie: Eläketurvakeskuksen raportteja 03/2013
ISBN 978-951-691-184-0 (nid.)
ISBN 978-951-691-185-7 (PDF)
ISSN-L 1238-5948
ISSN 1238-5948 (tryckt)
ISSN 1798-7490 (e-publikation)

Arbetspensionstagare och -försäkrade i Finland 2011

■ Publikationen innehåller uppgifter om arbetspensionstagare och nypensionerade med arbetspension i Finland. Den innehåller också uppgifter om arbetspensionsutgiften, arbetspensioner som betalats till utlandet samt arbetspensionsrehabiliteringen.

Uppgifterna täcker hela det lagstadgade pensionsskyddet inom den privata och den offentliga sektorn. Statistiken produceras i samarbete med Keva.

Serie: Finlands officiella statistik: Socialskydd 2013, 127 s.
ISSN: 1795-5165 (Finlands officiella statistik, print);
ISSN: 1796-0479 (Finlands officiella statistik, online);
ISSN: 1796-668X (print);
ISSN: 1796-6698 (online)

Av andra utgivare

Socioeconomic differences in disability retirement in Finland: The contribution of ill-health, health behaviours and working conditions

■ Undersökningen handlar om hur hälsan, hälsobeteendet och arbetsförhållandena påverkar de socioekonomiska skillnaderna vid invalidpensionering. Undersökningen bygger på materialet Hälsa 2000 och uppgifter om pensioner åren 2000–2009.

Författare: Anu Polvinen, Rajja Gould, Eero Lahelma och Pekka Martikainen.
Artikeln publiceras i *Scandinavian Journal of Public Health* 2013.
DOI: 10.1177/1403494813482400.

Prenumerera på Pensionsskyddscentralens nyhetsbrev

- Pensionsskyddscentralen ger ut nyhetsbrev på finska, svenska och engelska.
- Det svenska brevet innehåller nyheter om bl.a. pensionspolitik, lagstiftning och publikationer.

Prenumerera på det svenska nyhetsbrevet på www.etk.fi/nyhetsbrev.

